

Päivi Kemppainen & Hanna Mattila

”SIELTÄ TIETOKONEESTA MINUT ON LÖYDETTY”

– kumppanin valinta Internetissä

Pro gradu -tutkielma

Kasvatustiede

Kevät 2003

ALKUSANAT

*”Niiskuneiti oli löytänyt ensimmäisen rohkean krookuksen nenännipukan.
Pannaan lasi sen päälle, siten se selviää kylmästä yöstä.
Älä pane, sanoi Muumipeikko.
Se selviää paremmin, jos sillä on vähän vaikeuksia.”*

Tove Jansson: Taikatalvi

Tove Jansson on osannut oivasti kiteyttää sen, mitä me työn tekemisen aikana olemme kokeneet. Jos olisimme olleet suojassa, olisimme ehkä selviytyneet, mutta emme olisi oppineet mitään. Joutuessamme kohtaamaan vaikeuksia, oli meillä matkalla mukana paljon rakkaita ihmisiä, joita haluamme tässä erityisesti kiittää.

Kiitos työtämme ohjanneelle KT Kaarina Määtälle, joka aurinkoisella olemuksellaan ja positiivisella asenteellaan loi uskoa ja rohkaisi meitä ylittämään rajoja. Pro Gradun ohjaajan merkitys ei ollut meille mitenkään vähäinen. Tutkimuksen teosta jäi positiivinen perusvire, joka tuo jatkotutkimushaaveet lähemmäksi.

Tutkimuksen tekeminen ei olisi ollut mahdollista ilman Teitä, rohkeat ja rakastuneet nettiparit, jotka kerroitte tarinanne meille avoimesti ja ihanan värikäästi. Tarjositte teksteissänne hymyä ja kyöneleitä. Kaikkea hyvää elämän poluillenne ja kiitos.

Näiden gradua tekevien naisten taustalta löytyvät kärsivälliset, ymmärtäväiset ja rakastavat miehet. Kiitos ja halaus.

Emme voi unohtaa myöskään vanhempiamme, jotka toimivat tarpeen vaatiessa olkapäinä, kuuntelevina korvina ja väsymättöminä kannustajina. Ilman teitä emme olisi nyt tässä. Kiitos.

Rovaniemellä huhtikuussa 2003

1	JOHDANTO.....	1
1.1	Tutkimuksen taustaa	1
1.2	Aikaisemmat tutkimukset.....	3
1.3	Keskeiset käsitteet	5
2	TUTKIMUKSEN TEKEMISEN VAIHEET	7
2.1	Aineiston hankinta ja kuvaus	7
2.2	Aineiston käsittely.....	9
2.3	Tutkimusongelmat	10
2.4	Luotettavuuden arviointia	10
3	TUTKIMUKSEN METODOLOGINEN TOTEUTUS.....	14
3.1	Laadullinen tutkimus.....	14
3.2	Tutkimusmenetelmänä grounded theory	15
3.3	Aineisto kertoo.....	16
3.4	Neljä metodista askelta	17
4	NAIMAKAUPOISTA INTERNETIIN – KUMPPANIN VALINTA ENNEN JA NYT	20
4.1	Historia osana tätä päivää.....	20
4.2	Ei ainakaan vanhaksi piiaksi tai peräkamarin pojaksi.....	21
4.3	Ja he elivät onnellisina elämänsä loppuun asti.....	22
4.4	Järkeä ja tunteet	23
5	INTERNETIN ERITYISPIIRTEET KUMPPANINVALINNASSA	24
5.1	Jotain vanhaa, jotain uutta.....	24
5.2	Virtuaalinen oleminen.....	26
5.3	Reaaliaikainen kanssakäyminen	27
5.4	Internetin julkisuus.....	28
5.5	Muuttuva aikakäsitys	29
6	KOLME TILANNETTA, JOISSA KUMPPANI KOHDATTIIN	31
6.1	Luonnollista toimintaa tietoverkossa.....	31
6.2	Pakoon pahaa maailmaa.....	32

6.3	Ystävän vinkki	33
7	KUMPPANINVALINNAN KRITEERIT	35
7.1	Samanlaisuusvalinta	36
7.2	Sovellettu filteriteoria	37
7.3	Täydentämisvalinta	38
7.4	Sattuma	39
7.5	Valituksi tuleminen	41
7.6	Fyysinen miellyttävyys.....	42
8	KOLME KUMPPANINVALINNAN TAPAA	44
8.1	Yhden kirjoittajan valinta kumppaniksi.....	45
8.2	Kumppanin valinta usean kirjoittajan joukosta.....	46
8.3	Kumppanin valinta monien kirjoittajien joukosta ja usean tapaamisen jälkeen	48
9	LUOTTAMUKSEN SYNTYMINEN.....	50
9.1	Ensimmäinen ryhmä: huolellista luottamuksen rakentamista	51
9.2	Toinen ryhmä: luottamuksen synty Internetissä ei olennaista	52
9.3	Ryhmien vertailua.....	53
10	KUMPPANUUDEN SYNTYMISTÄ EDESAUTTANEET TEKIJÄT	55
10.1	Onnistunut verkkoviestintä	56
10.2	Kriteerien täyttyminen.....	57
10.3	Luottamus.....	58
10.4	Onnistunut ensitapaaminen kasvokkain	60
10.5	Osista kokonaisuudeksi.....	60
11	YHTEENVETO JA POHDINTA.....	63
12	LOPUKSI	68
	LÄHTEET	69

1 JOHDANTO

*”Ja kaikki ihmiset elävät, eivät siksi että he välittäisivät itsestään,
vaan toisten ihmisten heitä kohtaan tuntemaan rakkauden ansiosta.”*

Leo Tolstoi

1.1 Tutkimuksen taustaa

Rakkauteen johtava tie on usein täynnä sattuman oikkuja. Etukäteen ei voi tietää, mistä tai milloin rakkauden löytää. Rakkauden voi löytää jopa tietokoneen välityksellä, sillä nettirakkaus on tämän päivän juttu. Internetin keskustelupalstojen ja seuranhakupalvelujen kautta on jo jonkin aikaa muodostettu parisuhteita, jotka ovat kestäneet aina kihlautumiseen ja vakinaisen parisuhteen muodostumiseen saakka. Verkossa sanallinen taituruus on valttia ja keskustelu tietokoneiden välityksellä on joskus helpompaa kuin kasvokkain. Siellä hiljaisesta hissukasta voi kuoriutua raju rakastaja.

Internetissä tapahtuvan kumppanin valinnan tutkimisen taustalla ei siis ole suurta valaistumisen kokemusta, vaan idea lähti ystäväpiiristämme, missä pariskuntien muodostumiseen on tullut perinteisten tapojen rinnalle uusi muoto –nettirakkaus. Aiheenvalinta sai varmistusta lähipiiristä, kun peillasimme tutkimusajatustamme satunnaisissa kahvipöytäkeskusteluissa. Asian tullessa esiin monet huomasivat omasta tuttavapiiristäänkin löytyvän pariskuntia, jotka ovat tavanneet ensi kertaa verkossa.

Tutkimuksen tarpeellisuus tulee perustelluksi jo ajankohtaisuudellaan, onhan moni arkipäivän toiminnoista jo siirtynyt verkkoon. Siellä luetaan lehtiä, maksetaan laskuja ja tehdään ostoksia. Tämän lisäksi Internet on tuonut ulottuvil-

le uusia tiedonlähteitä ja helpottanut viestintää (Savolainen, 1998, 134). Internet on myös sosiaalinen leikkikenttä, jonne jo useista kodeistakin on mahdollisuus päästä. Eikä Internet ole saavuttamaton vaikka omaa yhteyttä ei olisikaan, sillä verkkokäyttöön tarkoitettuja koneita löytyy niin kirjastoista kuin nettikahviloistakin. Internet on tullut jäädäkseen ja sen sosiaaliset mahdollisuudet aletaan huomioida entistä paremmin. Verkossa tapaaminen on pian yhtä tavallista kuin perinteinen suomalainen tanssilavoilla ihastuminenkin. Rakkautta, rakastumista ja kumppanin valintaa on tutkittu paljon, sekä Suomessa että ulkomailla. Mutta kumppanin valintaa virtuaalisessa ympäristössä ei ole tutkittu juuri lainkaan. Tieto siitä, että on olemassa ”kartoittamaton alue”, motivoi meitä entisestäänkin ottamaan ilmiöstä selvää.

Kirjoittamisen kautta rakastuminen ei ole uusia asia, mutta se on muuttanut muotoaan uusien medioiden aikakaudella. Jo kauan ihmiset ovat julkaisseet kirjeenvaihtoilmoituksia sanomalehtien palstoilla etsien sitä oikeaa. Internetin laajeneminen ja sen käytön yleistyminen on siirtänyt ilmoitukset sanomalehdistä verkkoon. Siellä vuorovaikutus on nopeampaa, eikä vastausta tarvitse odotella päiväkausia.

Netissä liikkuessamme toimimme todellisuuden rajamailla. Joskus mielikuvi- tus karkaa käsistä ja ihminen rakentaa itselleen nettipersoonallisuuden, joka ei vastaa todellisuutta. On tärkeää oivaltaa todellisuuden ja epätodellisuuden rajat, jotka Internetissä ovat häilyvämmät kuin reaalielämässä. Internetissä syntyvät ihmissuhteet ja niiden seuraamukset ovat muodostuneet osaltaan myös uudeksi ongelmaryhmäksi, mutta niistä ei puhuta julkisesti vaikka pet- tyneiden joukko on kasvava. Ongelmat johtuvat usein siitä, että monet juuri sosiaalisissa taidoissaan estyneet, arat ja ujot avautuvat enemmän ja nope- ammin verkkoympäristössä kuin kasvokkain tapahtuvassa kanssakäymises- sä. Internet tarjoaa mahdollisuuden olla kuka tahansa. Ja kun nettituttu tava- taan kasvokkain, voi pettymys olla melkoinen, kun toinen ei olekaan sellainen kuin itse kuvitteli tai toinen antoi ymmärtää. (Pahkinen 1999, 21.)

Ainoastaan tietokoneen välityksellä hoituva seurustelu ei törmää arjen kari- koihin ja nettikumppaniin on helppo liittää omia mielikuvia ja toiveita. Jos net-

tituttavuus kuitenkin etenee suhteeksi, edessä odottavat mitä todennäköisemmin samat kriisit, ja kasvunpaikat kuin muissakin parisuhteissa. Kaikesta huolimatta riskit ja mahdollisuudet ovat samat kuin muussakin vuorovaikutuksessa: tarjolla on onnistumisen kokemuksia, mutta myös surua ja pettymyksiä.

Riskien ohella verkkoympäristöllä on myös puolensa. Internetin keskustelupalstojen omaleimaisuudesta kumppanin valinnassa kertoo se, että siellä suhteeseen ei mennä suin päin vaan netissä tutustutaan ensin kumppanin ajatusmaailmaan ja myöhemmin ulkoiseen olemukseen. Henkilökemiat testataan vasta kasvokkain tavatessa, mikä saattaa tuottaa pettymyksen, jos keskustelujen perusteella syntynyt mielikuva ei vastaakaan todellisuutta. Kuitenkin chattailu antaa aikaa harkita, joten rakkaussuhteiden syntyminen ei näissä tapauksissa ole hetkellisistä mielentiloista kiinni. Netissä käytyjen keskustelujen aloittaminen saattaa sivusta seuraajasta tuntua osittain raadolliseltakin, yleensä heti aluksi tehdään selväksi, mitä kukin etsii ja mitä tarjoaa.

1.2 Aikaisemmat tutkimukset

Parinvalintaa, rakastumista ja rakkautta yleensä on tutkittu paljon. Suomessa rakkaustutkimuksen uranuurtajana on toiminut professori Kaarina Määttä. Hän on tutkinut aihetta monesta eri näkökulmasta ja kirjoittanut myös pelkästään kumppanin valintaan liittyviä teoksia (1995, 1999). Myös Susanna Paa-sonen on kirjoittanut rakkaudesta ja medioista (1999), mutta ei kuitenkaan suoraan meidän aiheeseemme liittyen. Lähinnä hän käsittelee sitä, miten rakkautta ja siihen liittyviä ilmiöitä käsitellään eri medioissa.

Internet sosiaalisena toimintaympäristönä on kuitenkin vielä niin nuori, että suomalaisia tutkimuksia kumppanin valinnasta Internetissä ei ole tehty. Suomalaisissa aikakauslehdissä ja televisiossa virtuaalirakkautta on käsitelty useampaankin otteeseen, joten aihe puhututtaa ihmisiä. Keskustelu tuntuukin olevan erityisen kiivasta silloin, kun uusi teknologia synnyttää uusia medioita ja uudet mediat mahdollistavat uusia kanssakäymisen tapoja. Vaikka uuden-

lainen kommunikointi tuntuukin aluksi mullistavalta, on muistettava, että vaikutuksiltaan uutuudet eivät ole läheskään niin vallankumouksellisia kuin aluksi uskotaan. Vanhatkin tavat ovat edelleen läsnä arkipäivässä, Internet vain tuo yhden väylän lisää. Käsite uusmedia on aina suhteellinen, vanhatkin tavat, kuten esimerkiksi puhelimet, ovat joskus olleet uusia. (Fornäs 1999, 32.)

Uusimpana suomalaisena tutkimuksena aiheettamme sivuten löysimme Lina Wahlströmin Pro gradu –tutkielman vuodelta 2002. Hän käsittelee Internetin seuranhakupalveluita kuten mekin, mutta lähestyy asiaa mielikuvien ja niiden aseman kautta.

Ulkomaisia tutkimuksia aiheeseen liittyen on tehty monestakin eri näkökulmasta. Levine (2000) on tutkinut niitä tekijöitä jotka edesauttavat Internetissä ihastumista. Tutkimuksessaan hän tarkastelee lähemmin ihastumiseen vaikuttavia tekijöitä, ja käyttää teoriapohjana jo olemassa olevaa tutkimusta parisuhteen muodostamisesta niin sanottujen ”perinteisempien” tapojen mukaan. Hän tarkastelee myös vanhojen teorioiden käyttökelpoisuutta virtuaaliympäristössä. Tutkimustuloksina työryhmä toteaa, että virtuaaliympäristössä toimiessaan ihmisellä on taipumus paljastaa nopeammin yksityisempiä asioita kuin kasvokkain ja tämä johtaa siihen, että suhteet etenevät nopeasti hyvin läheisiksi. Tässä tutkimuksessa tulee ilmi se, että pitkäkestoisempaa parisuhdetta ei voi verkossa aloittaa, koska luottamustekijä on poissa.

Peris, Gimeno, Pinazo, Ortet, Carrero, Sanchiz ja Ibáñez (2002) tutkivat keskustelukanavilla muodostettuja ihmissuhteita chat-kanavan käyttäjän persoonallisuuden näkökulmasta. Saamiensa tulosten perusteella tutkijat muodostivat käyttäjän persoonallisuuden profiilin ja kuvailevat käyttäjien toimintatapoja sekä motivaatioita kommunikoida verkossa. Tämän lisäksi tutkimuksessa kuvataan myös tutkittavien virtuaalisia ja reaalielämän ihmissuhteita.

McCown, Fischer, Page ja Homant (2001) tarkastelivat säännöllisesti Internetiä käyttävien ja pääasiassa keskustelukanavilla toisia ihmisiä tapaavien persoonallisuuden piirteitä. Tämän tutkimuksen tulosten mukaan verkon käyttäjät ovat vuorovaikutuksessaan todenmukaisia, mutta eivät käytä verkossa

oikeita nimiään. Luonteenpiirteissä korostuivat vahvat sosiaaliset ja verbaaliset taidot sekä empaattisuus.

McKennenin, Greenin, Gleasonin (2002) työn lähtökohtana oli oletus, että syvälinen ja perusteellisesti omaa itseä paljastava kanssakäyminen verkossa edesauttaa läheisten suhteiden nopeaa muodostumista ja näille suhteille on tavanomaista pitkäkestoisuus. Sosiaalisessa tilanteessa ahdistuvat ja yksinäiset ihmiset tuntevat pystyvänsä paremmin ilmaisemaan itseään verkossa olevien ihmisten kuin fyysisessä ympäristössä tuntemiensa ihmisten kanssa. Tutkimuksen tuloksissa todetaan myös, että ne tunteet ja kokemukset joita on saatu verkossa viestimisen kautta ovat läsnä kasvokkain tavatessa ja auttavat näin pääsemään ensitapaamisella viestinnän näkymättömien kuilujen yli.

1.3 Keskeiset käsitteet

Käsitteiden ja tiettyjen aiheeseemme tiukasti liittyvien ilmiöiden nimittämistä tuli meille todellinen ongelma. Suomen kieli tuntuu joissakin kohdin tavattoman jäykältä, varsinkin kun vastakkain joutuvat verkkoympäristö ja verkon ulkopuolinen ympäristö. Meille kirjoittaneet henkilöt käyttävät teksteissään usein nimityksiä ”normaalielämä” ja ”reaalielämä”, mutta mielestämme emme tutkijoina voi käyttää näitä termejä. Mikä on normaalia? Emme voi todeta, että verkossa tapaaminen ja toimiminen on jotenkin ”epänormaalia” kuin verkon ulkopuolinen kanssakäyminen. (Graham 1999, 154-166.)

Puhekielessä fyysinen ympäristö usein ajatellaan jollain tapaa ”normaalimaksi” kuin virtuaaliympäristö, vaikka samalla tavoin fyysisyys on läsnä verkossakin. Kuten olemme jo todenneet, linjojen päässä on fyysisiä ihmisiä, vaikka verkkoympäristössä heidän fyysisyytensä ei tule esille. Olemme pyrkineet kiertämään käsitteet ”normaali” ja ”reaali” käyttämällä termejä kasvokkain tapaaminen tai live-tapaaminen, niin kankeilta kuin ne saattavat kuulostaa.

Hyvä teksti on yhtenäinen asiasisällöltään, rakenteeltaan ja kieliasultaan. Teksti on lukijaansa arvostavaa ja kirjoittaja pyrkiikin tietoisesti tekstissään luettavuuteen ja helppolukuisuuteen (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 1997, 269-270.) Koska työssämme on käsitteitä, jotka toistuvat usein, olemme lukijan työtä helpottaaksemme käyttäneet työssämme synonyymeja. Näin tekstistä muodostuu sujuvampaa ja lukijaystävällisempää.

Internetistä käytämme nominaalimääritelmän mukaisesti sanoja netti, verkko, verkko- ja virtuaaliympäristö. Samalla tavoin käytämme Internetin keskustelupalstoista englannin kielestä peräisin olevaa nimitystä chat (=’jutella’, ’rupa-tella’). Tekstissä kulkee myös viittauksia nettirakkauteen ja virtuaalirakkau-teen. Näillä tarkoitamme suhdetta, joka on saanut alkunsa verkossa. Verkko-viestinnällä tarkoitamme Internetissä tapahtuvaa ihmisten välistä vuorovaiku-tusta. Väistämättä törmäämme työn edetessä myös erilaisiin verkossa vaikut-taviin identiteetteihin ja siksi viittaammekin paikoittain verkkoidentiteettiin. Tällä tarkoitamme ruumiillisesta paikasta erillään olevaa identiteettiä. Toisin sanoen ihminen voi ottaa verkossa haluamansa identiteetin, joka on täysin erilainen kuin hänen todellinen identiteettinsä.

Tutkimushenkilöidemme teksteissä esiintyy termi ”profiili” tai ”profile”. Tällä tarkoitetaan itsestä tehtyä lyhyttä kuvausta, joka on verkossa yleensä seu-ranhakuun erikoistuneilla sivustoilla (esimerkiksi <http://www.sinkut.net> tai <http://www.deitti.net>). Surffailulla tarkoitetaan tietoverkkojen yhteydessä päämäärätöntä sivujen selailua, yleensä viihtymistarkoituksessa. Aineistosta löytyi myös termi ”nikki” tai ”nick”, jolla kirjoittajat viittaavat keskustelupalstoil-la itsestään käyttämiin nimimerkkeihin.

2 TUTKIMUKSEN TEKEMISEN VAIHEET

2.1 Aineiston hankinta ja kuvaus

Aineiston hankintaan saimme apua toimittaja Irene Konttiselta (nyk. Pakkanen). Hän kirjoitti 4.11.2001 artikkelin Savon Sanomien Sunnuntaisuomalaiseen otsikolla ”Rakkautta ensi klikkauksella”. Otimme häneen yhteyttä ja kysyimme, voisiko hänen keräämäänsä aineistoa hyödyntää tutkimuksessamme. Hän suostui, mutta varmisti asian vielä kirjeiden kirjoittajilta. Saimme käsiimme kaikki ne kirjeet, joiden kirjoittajat olivat suostuneet aineiston luovuttamiseen meille.

Valmiin aineiston lisäksi ystävien kanssa käydyt kahvipöytäkeskustelut osoittautuivat arvaamattoman arvokkaiksi ja hedelmällisiksi. Asia herätti kiinnostusta niin paljon, että sähköpostiimme alkoi ilmestyä tuntemattomien parien tekstejä ja tarinoita, joita tarjottiin työhömme aineistoksi. Mielenkiintoisinta edellä mainitussa on se, että yhtään ilmoitusta emme vielä tässä vaiheessa olleet lehtiin tai Internetiin laittaneet, saati sähköpostiosoitteitamme missään julkaisseet. Ainoastaan läheisin ystäväpiirimme tiesi, mistä meidät tavoittaa. Heiltä sana on kulkenut eteenpäin tavoittaen pariskuntia, jotka halusivat kertoa oman tarinansa. Tästä voisi päätellä sen, että ihmiset todella haluavat tietää aiheesta ja ovat enemmän kuin halukkaita auttamaan työn tekemisessä.

Julkaisimme varsinaisesti ensimmäisen ilmoituksemme Lapin Kansassa 10.11.2002 (Liite 1), johon saimme kolme (3) vastausta. Toinen ilmoituksemme oli Helsingin Sanomien Nyt-liitteessä 22.11.2002 (Liite 2), jonka kautta saimme 52 vastausta. Lisätessämme edellisiin Irene Pakkaselta saamamme 16 kirjoitusta, aineistomme kokonaismääräksi tuli 71.

Luettuamme aineiston kertaalleen läpi tulimme siihen tulokseen, että tekstien määrä oli riittävä. Kertomuksissa tietyt piirteet alkoivat toistua, eikä uutta in-

formaatiota enää noussut esiin. Aineiston saturaatiopiste oli siis saavutettu (Flick 1999, 185.)

Aineiston keräämistä ja sen käsittelyä on helpottanut se, että olemme voineet käydä kirjoittajien kanssa sähköpostin välityksellä tarkentavaa keskustelua. Pääosin tekstit ovat olleet laadukkaita ja kattavia, mikä johtunee osittain myös siitä, että tekstin tuottaminen on lähteillemme yleisesti helppoa.

Pohdimme aineistonhankintamenetelmää jo ennen kuin kyselimme Irene Konttiselta mahdollisuutta valmiin aineiston hyödyntämiseen. Tulimme siihen tulokseen, että aineisto hankitaan pyytämällä ihmisiä kirjoittamaan itse kokemuksistaan mahdollisimman vapaamuotoisesti. Toinen vaihtoehto, jonka käyttämistä harkitsimme, oli haastattelumenetelmä. Emme kuitenkaan päätyneet tähän tapaan, koska haastattelutilanteessa sekä haastattelija että haastateltava saattavat jännittää sekä tilannetta että toisiaan niin paljon, että aidot vastaukset ja tunteet jäävät piiloon. Toisaalta pohdimme sitäkin, että kyllä ihmiset kirjoittaessaan tietävät, että joku tulee lukemaan heidän tekstinsä. Kirjoittajia kuitenkin helpottanee se, että me olemme näille ihmisille täysin tuntemattomia.

Aineisto koostuu pääosin sähköpostilla saaduista kirjeistä, ainoastaan yksi kirje on kirjoitettu käsin. Suurin osa pariskuntien tarinoista on vain toisen kirjoittamaa tarinaa, yleensä naisen. Miehiä vastanneista on 11 ja naisia 60. Pohdimme syytä naisten aktiivisuuteen, ja kävimme samalla mielenkiintoisen keskustelun siitä, ovatko naiset seuranhaussa aktiivisempia myös Internetissä. Tarkemmin tuumailtuamme totesimme, että emme pysty tekemään johtopäätöksiä suuntaan tai toiseen, koska voihan olla niin, että naisille omasta parisuhteesta kertominen on syystä tai toisesta helpompaa. Alussa verkko oli hyvin miesvaltainen, mutta nyt tilanne on muuttumassa. Naisten osuus verkon käyttäjistä kasvaa voimakkaasti edelleen (Camp 1996, 114-125). Verkon "naisistumista" koskevista katsauksista ennustetaan naisten nousevan verkon käyttäjien enemmistöksi, sillä jo nyt Internetiä käyttävien naisten määrä on tasaisessa kasvussa (Rautio & Kolari 1999, 9-10).

Aineistossamme on vain muutama kirje, joissa pariskunnat ovat käyneet vuoropuhelua keskenään. Tosin ajatuksenamme ei ollut alunperinkään asettaa aineistolle tiukkoja raameja, joiden puitteissa vastaajien tulisi kirjoittaa. Kun annoimme kirjoittajille vapaat kädet, tarinaa tuli paljon ja kuvaus oli aidosti kirjoittajan näkemys tapahtumista, yksityiskohtia myöten. Mitä enemmän sivupolkuja, sitä antoisampaa tekstejä oli lukea ja analysoida. Emme myöskään asettaneet kirjoittajille vaatimuksia iän suhteen, vaan kaiken ikäisten tekstit olivat tervetulleita. Ikähaarukka vaihteleeekin 14 ja 65 vuoden välillä. Tämä mielestämme tuo syvyyttä tekstien analysointiin. Ei siis voida sanoa, että Internetissä tapaaminen olisi vain jollekin tietylle ikäryhmälle ominaista.

2.2 Aineiston käsittely

Olemme muuttaneet kaikkien kirjoittajien nimet niin, ettei heitä voi teksteistä tunnistaa. Kaikissa saaduissa vastauksissa ei ollut vastaajan ikää, emmekä tutkijoina lähde sitä arvailemaan. Jos olemme käyttäneet tekstissä suoria lainauksia, olemme kirjoittajan nimen yhteyteen merkinneet myös iän, mikäli se on vastauksessa mainittu. Pohdimme syytä siihen, miksi kaikki vastaajat eivät ilmoittaneet ikäänsä. Tulimme siihen tulokseen, että joko iän mainitseminen on heille vastenmielistä, se on unohtunut tai he eivät pitäneet sitä merkityksellisenä.

Olemme lainanneet kirjeistä katkelmia sen ollessa tarpeen. Lainaukset olemme erottaneet muusta tekstistä *kursiivilla* ja sisennyksillä. Tekstin sisältöön tai ulkoasuun emme ole puuttuneet, vaan se on alkuperäisessä muodossaan. Ainoastaan karkeimmat kirjoitusvirheet olemme korjanneet, kun on vaikuttanut siltä, että virhe on tullut tahattomasti. Olemme virheiden korjauksessa ottaneet huomioon myös kontekstin, jossa sana esiintyy. Kun asiayhteydestä pystyimme selvästi päättämään sen, että kirjoittaja on tarkoittanut teksti-tv:tä kirjoittaessaan ”tekti-tv”, olemme muuttaneet sanan oikeaan muotoon. Teknisesti meidän ei muuten ole tarvinnut käsitellä aineistoa mitenkään, koska sähköpostiin tulleet viestit olivat lukukelpoisia sellaisenaan ja käsin kirjoitetustakin sai hyvin selvää.

2.3 Tutkimusongelmat

Varsinaista tutkimusongelmien asettelua emme tehneet ennen kuin saimme aineiston käsiimme. Vasta tekstejä lukiessamme tutkimusongelmat nousivat esiin. Pääongelmaksi nousi kysymys: **Miten kumppanin valinta tapahtuu Internetissä?**

Pääongelmaamme kytkeytyviksi ja sitä määrittäviksi alaongelmiksi muodostuivat seuraavat kysymykset:

1. **Mitkä olivat Internetin esiintuomat erityispiirteet kumppaninvalinnassa?**
2. **Millaisessa tilanteessa kumppani Internetissä kohdattiin?**
3. **Mihin kriteereihin kumppaninvalinta Internetissä nojautui?**
4. **Mitkä tekijät edesauttoivat luottamuksen syntymistä ennen kasvokkain tapaamista?**
5. **Mitkä tekijät edesauttoivat kumppanuuden syntymistä?**

2.4 Luotettavuuden arviointia

Jo pelkästään aineistomme asettaa tutkimuksen luotettavuuden arvioinnin merkittävään asemaan. Miten voimme luottaa aineistoomme? Se, että kirjoittajalla on mahdollisuus lähettää tekstinsä täysin nimettömänä anonyymistä sähköpostiosoitteesta tai postitse, on kaksiteräinen miekka. Täysin nimettömänä pysyvälle kirjoittajalle avautuu toisaalta mahdollisuus kertoa elämästään avoimesti, kipeitäkään asioita kiertämättä. Toisaalta kirjoittaja voi keksiä koko tarinan. Alasuutarin (1994, 84.) mukaan on lähes mahdotonta arvioida, onko kirjoittajan persoonastaan ja ajatusmaailmastaan antama kuva luotettava. Hänen mielestään vaikeutta lisää myös se, että loppujen lopuksi emme itsekään tiedä, mitkä asiat johtavat meidät tutkijoina tekemiimme tulkintoihin lukemistamme teksteistä.

Pohtiessamme asiaa huomasimme, että meille kirjoittaneet henkilöt ovat itse tarjonneet tarinoitaan luettaviksi. Olemme saaneet myös luvan ottaa yhteyttä heihin myöhemmin, jos tarkennettavaa löytyy. Valmiissa aineistossa on myös käyty pitkiäkin keskusteluja aiheesta ja kirjoitetut asiat ovat niin henkilökoh-
taisia ja kuitenkin niin avoimesti kerrottuja, ettemme voi epäillä tarinoiden todenperäisyyttä. Rooskin kirjoittaa (1987, 44) aitojen ja epäaitojen tarinoiden eroista. Aineisto siis itse määrää ensi kädessä sen lähestymistavan, joka tilanteeseen parhaiten soveltuu. Hän sanoo eron löytyvän siitä, miten avoimiksi tarinat näyttäisivät tulevan tutkijan silmissä. Päätös aineiston luotettavuuden ja avoimuuden arvioinnista jää siis joka tapauksessa tutkijalle.

Vaikka kvalitatiivisella tutkimuksella ei pyritäkään yleistettävyyteen, siltä kuitenkin vaaditaan tieteelliselle tutkimukselle ominaisia merkkejä luotettavuudesta ja uskottavuudesta. Tällaisia ovat esimerkiksi sisäinen validius, yleistettävyys, reliaabelius ja objektiivisuus. Huotelinin (1992, 39) mukaan kvalitatiivisessa tutkimuksessa voidaan kuitenkin käyttää edellisten sijaan korvaavia käsitteitä.

Sisäisen validiuden sijaan puhutaan vastaavuudesta, jolla tarkoitetaan sitä, että tutkijan muodostamat käsitykset tutkittavien todellisuudesta vastaavat tutkittavien alkuperäisiä käsityksiä. (Tynjälä 1991, 390.) Pysähdyimme tähän, miettien omaa työtämme. Miten voi olla mahdollista saavuttaa samoja tulkin-
toja todellisuudesta, kuin kirjoittajilla on? Tulimme tulokseen, että meidän on tutkijoina oltava äärettömän varovaisia tekemiemme tulkintojen suhteen. Meidän on pitäydyttävä melko tiukasti siinä, mitä me tekstissä näemme, emme niinkään siinä, mitä tunnemme.

Kysymys validiudesta on yleisemminkin kvalitatiivisen tutkimuksen ongelma. Me törmäsimme ongelmaan käyttäessämme tutkimusmenetelmänä grounded theorya, jossa lukijan odotetaan heittäytyvän kirjoittajan armoille. Lukijan pitäisi kyetä seuraamaan kirjoittajan päättelyketjua, jota ei tekstistä aina ole kovin helppo seurata. Tästä huolimatta lukijalle pitäisi käydä selväksi seikkoja, joiden avulla hän kykenee arvioimaan tutkimuksen validiteettia ja yleistä relevanssia. (Moring 1999, 249.) Tästä syystä olemme halunneet kirjoittaa

auki kaiken sen, mikä on askarruttanut mieliämme ja toisaalta olemme halunneet kertoa, miksi päädyimme tiettyihin ratkaisuihin ja johtopäätöksiin.

Grounded theoryssa validiutta pyritään lisäämään käyttämällä käsitteitä, jotka nousevat aineistosta. Aineiston tulee myös tukea eri tapahtumien käsitteellistämistä teorian sisällä ja tutkijoiden on otettava huomioon myös ne olosuhteet, jotka mahdollisesti voivat vaikuttaa ilmiöön eivätkä tule suoraan tekstistä esille. Analyysi ei saa jäädä pelkästään yksityiskohtia käsitteleväksi, vaan sen on huomioitava laajemmat tasot, esimerkiksi sosiaaliset olosuhteet ilmiön taustalla. Validiutta voidaan arvioida myös sen kannalta, onko tutkija pyrkinyt käyttämään työssään omaa mielikuvitustaan ja luovuuttaan grounded theoryn menetelmien lisäksi. Askelten orjallinen seuraaminen johtaa siihen, että tutkija näkee vain triviaalin asian, ei suurempia kokonaisuuksia. On kuitenkin muistettava, että samalla tutkijan on pitäydyttävä roolissaan ja suoritettava työ tieteellisten vaatimusten mukaan. (Moring 1999, 249-251.)

Yleistettävyyden sijaan tarkastellaan siirrettävyyttä, jolla puolestaan tarkoitetaan sitä, että tuloksia voidaan siirtää siihen ryhmään, josta tutkittavat ovat. Tämän ohella tulokset ovat siirrettävissä myös toiseen samankaltaiseen kontekstiin. Teorian avulla on mahdollista määritellä ne tilanteet, joihin lopputulokset ovat siirrettävissä. (Huotelin 1992, 39.) Tässä vaiheessa tiedostamme jo sen, että meidän tavoitteenamme ei ole saavuttaa yleistettäviä totuuksia, vaan siirrettävää tietoa. Tarkastelemme siis vain pientä palaa maailmasta. Kun tulokset on saatu, meidän on tiedettävä se mihin palaseen saadut tulokset ovat siirrettävissä ja peilattavissa.

Tiettyä tutkimuskäytäntöä tarkasti seuraten pitäisi olla mahdollista päätyä samoihin tuloksiin, jos tutkimus toistettaisiin uudelleen samoissa oloissa. (Yin 1989, 45.) Kvalitatiivisessa tutkimuksessa voi vaihtelua kuitenkin aiheutua monista eri syistä, kuten tutkittavasta ilmiöstä, olosuhteista ja tutkijasta itsestään. (Tynjälä 1991, 391.) Tästä syystä reliabiliteetin ja toistettavuuden sijaan olisikin parempi puhua tutkimustilanteen arvioinnista, jossa kaikki tutkimustilanteeseen vaikuttavat tekijät pyritään ottamaan huomioon. Tämä arviointi on

mahdollista silloin, kun raporteissa mahdollisimman hyvin käsitellään kaikki tutkimusprosessin kuluessa tehdyt ratkaisut.

Kvalitatiivisessa tutkimuksessa voidaan objektiivisuuden sijaan puhua vahvistettavuudesta. Sillä tarkoitetaan sitä, että pyritään mahdollisimman tarkkaan tiedostamaan tutkijan lähtöoletukset, viitekehys ja tutkimusmenettelyt. Kun lähtökohdat ovat tiedossa, voidaan tehtyjä tulkintoja peilata myös niiden kautta. Täydellistä objektiivisuutta ei mielestämme ole mahdollista saavuttaa. Kulttuuriset tekijät ja konteksti, jossa olemme lyö meihin väistämättä leimansa. Voimme siis vain todeta tosiasiat ja toimia niiden mukaan. Pyrimme olemaan mahdollisimman neutraaleja ja objektiivisiä aineistolle, mutta samalla tiedostamme ja annamme itsellemme anteeksi sen, että toimimme ja tulkitsemme väistämättä joistakin lähtökohdista käsin.

3 TUTKIMUKSEN METODOLOGINEN TOTEUTUS

3.1 Laadullinen tutkimus

Aiheemme asettaa erityisiä vaatimuksia tutkimustavalle, siksi kvalitatiivisen lähestymistavan valitseminen oli meille selkeä lähtökohta, josta emme halunneet luopua. Jos olisimme tehneet strukturoidun kyselylomakkeen, se olisi ollut vain meidän subjektiivinen näkemyksemme niistä asioista, joita aihealue pitää sisällään. Laadullisen tutkimuksen yhtenä tunnusmerkkinä voidaan pitää aineistolähtöisyyttä, jolloin mitään vaihtoehtoja ei rajata ennalta pois, vaan tutkittavasta ilmiöstä pyritään saamaan aineiston keruuvaiheessa mahdollisimman rikas kuva. (Huttunen 1999, 202.)

Laadullisessa tutkimuksessa tutkijan asema on toisella tavalla keskeinen kuin kvantitatiivisessa tutkimuksessa. Tutkijalta vaaditaan laadullisessa tutkimuksessa varsin paljon eräänlaista tutkimuksellista mielikuvitusta, mutta samalla tämä antaa tutkijalle omaan toimintaan tietynlaista vapautta ja joustavuutta. (Eskola & Suoranta 1998, 20.) Vapaudessa ja joustavuudessa piilee kuitenkin se vaara, että yltiöpäinen tutkimuksellinen mielikuvitus saa ylivallan. Työn edetessä ei saa unohtaa, mitä varten tutkimusta tehdään ja kuinka pitkälle meneviä johtopäätöksiä saatujen tulosten perusteella voidaan tehdä. Kun pitää mielessä omat rajansa ja mahdollisuutensa, tutkimustyö on parhaimmillaan palkitsevaa ja opettavaista.

Kvalitatiivisella tutkimuksella ei pyritä tilastollisiin yleistyksiin, vaan sillä pyritään kuvaamaan jotakin tapahtumaa, ymmärtämään tiettyä toimintaa tai antamaan teoreettisesti mielekäs tulkinta jostakin ilmiöstä. Karkeimmillaan kvalitatiivinen tutkimus ymmärretään yksinkertaisesti aineiston muodon kuvaukseksi ei-numeerisesti. Tällaiseen aineistoon voi soveltaa eri lukutapoja, myös kvantitatiivisia. Kvalitatiivinen tutkimus onkin saanut käyttövoimaansa paljolti suhteestaan kvantitatiiviseen tutkimukseen. (Eskola & Suoranta 1998, 13, 61.)

3.2 Tutkimusmenetelmänä grounded theory

Grounded theory sai alkunsa kahden sosiologin, Barney Glaserin ja Anselm Straussin (1967) kirjoittamasta teoksesta *The discovery of grounded theory*. Teoria oli systemaattinen yritys rakentaa kvalitatiiviseen aineistoon pohjautuvalle metodille selkeät säännöt ja samalla lisätä tutkimuksen validiutta. Samalla tekijät pyrkivät poistamaan syntynyttä kuilua, joka tieteellisessä tutkimuksessa vallitsi aineiston ja teorian välillä. Tästä juontaa myös metodin nimi 'grounded', joka viittaa aineistoperustaiseen lähtökohtaan. (Moring 1999, 231.) Tutkimuksen luonteesta johtuen, meilläkin oli alussa vain aineisto. Käytössämme ei ollut mitään sellaista teoriaa, johon liittyen olisimme keränneet aineiston ja jonka sisään olisimme sen sijoittaneet.

Grounded theoryssa tiivistyvät monet kvalitatiivisen työtavan piirteet. Vaikka useilla kvalitatiivisilla analyysimalleilla on yhteisiä piirteitä, kuten esimerkiksi se, että harvoin itse analyysi on tutkimusprosessin viimeisin vaihe, niin muista tavoista poiketen grounded theoryssa analyysi syntyy tutkijan ja aineiston keskustelun tuloksena, ei ulkokohtaisesti aineistoon soveltaen (Clarke 1997, 64). Toiminnan tavoitteena ei ole vain tutkimuskohteen kuvaaminen vaan sitä koskevan teorian luominen. Syntyvä teoria voi olla substantiaalinen eli tiettyyn, rajattuun alueeseen liittyvä tai formaalinen, eli useita substantiaalisia alueita kattava. (Silvonon 1999, 90).

Grounded theory on puhtaimmillaan induktiivista tutkimusta, eli päättelyn logiikka kulkee yksityisestä yleiseen, mutta hyvin harvoin käytännön työssä päästään kuitenkaan tähän. Tunnetuin tapa tehdä tiedettä on deduktiivinen päättely, eli edetään yleisestä yksityiseen. Liikkeelle lähdetään siis teoriataustasta ja tutkija pyrkii todentamaan yksittäisiä hypoteeseja oikeiksi tai vääriksi kerätyn aineiston avulla. Keskeisintä metodissa on lähteä liikkeelle mahdollisimman puhtaalta pöydältä ilman mitään lukkoon lyötyjä teoreettisia ennakko-olettamuksia tai hypoteeseja tutkimuskohteesta tehtävistä tulkinnoista. Pyrkimyksenä olisi katsella tutkittavaa kohdetta avoimesti (Varto 1992, 86-92). Kaikkea lukemaansa tutkijan ei kuitenkaan kannata unohtaa, eikä se käytännössä ole edes mahdollista. Onhan luonnollista, että koettu ja

luettu heijastuu tutkijan työhön, vaikka objektiivisuuteen pyritäänkin. (Moring 1999, 234.)

Oman työemme analyysi on syntynyt juuri edellä kuvatuin tavoin. Monet lukukerrat, muistiinpanot ja keskinäiset keskustelut sekä ennen kaikkea aineiston kanssa käyty vuoropuhelu ovat olleet lähtökohtana analyysille. Lähestyimme tekstejä kysellen ja kuunnellen, mitä niillä oli sanottavaa. Piti yrittää olla objektiivinen, mutta kuitenkin muistaa meissä vaikuttavat kulttuuriset taustat.

3.3 Aineisto kertoo

Aineisto tuskin koskaan toimii yksin ja siksi tarvitaankin tutkijan aktiivista otetta. Aineiston kanssa keskustelu on luonteva työtapo tutkijalle ja siitä löydetään vastauksia juuri niihin kysymyksiin, joita aineistolle asetetaan. Jos tutkija ei osaa asettaa aineistolle tarpeeksi ja riittävän hyviä kysymyksiä, ei aineisto myöskään tarjoa valmiita vastauksia. Pitää uskaltaa ja osata kysyä. (Glaser & Strauss 1967, 106.) Grounded theory vaatii tutkijalta teoreettista herkkyyttä, mikä on tutkijan henkilökohtainen ominaisuus. Teoreettinen herkkyys tarkoittaa sitä, että tutkijalla on kyky erottaa olennainen epäolennaisesta ja löytää aineistosta hienovivahteiset merkityserot. (Strauss & Corbin 1990, 3-21.)

Ongelmallista aineiston kanssa toimiessa oli nimenomaan herkkyyden löytäminen. Piti osata poimia teksteistä olennainen, unohtamatta kuitenkaan pieniä yksityiskohtia, jotka saattoivat kertoa meille suuremman kokonaisuuden erityispiirteitä. Mitä pidemmälle tutkimus eteni, sitä enemmän pienemmille yksityiskohdille tuli painoarvoa, niiden avulla saatiin selkeyttä moniin laajoihin alueisiin.

Kvalitatiivinen aineisto on tässä tutkimuksessa rikas. Tutkimuksen laadun kannalta tämä on tietysti hyvä asia, mutta aiheutti meille myös ajoittaista päänsärkyä. Päädyimme pohtimaan, mitä aineistoperustainen tutkimus on yleensä? Muun muassa Alastalo toteaa (1997, 8), että aineistoperustaisuus ei ole kovin tarkoin määritelty käsite, ja sen huomasimme. Ongelma ratkesi

kuitenkin kuin itsestään, tarkastellessamme lähemmin aiempaa toimintaamme aineiston parissa.

Grounded theoryssa aineistoperusteisuus toteutuu kahtaalla: toisaalta aineiston kerääminen ja analyysi ovat samanaikaisia prosesseja ja toisaalta aineistosta jatkuvasti nousevia perusjäsennyksiä vertaillaan toisiinsa sekä uuteen aineistoon. (Moring 1999, 235.) Kun huomasimme tämän, ymmärsimme toimineemme täysin aineistosta käsin. Saimme tekstejä käsiimme vähän kerrallaan, joten aloitimme analyysin tekemisen jo hyvin varhaisessa vaiheessa. Uskalsimme tehdä jo muutaman tekstin perusteella tiettyjä luokituksia ja aineiston karttuessa huomasimme, että tuoreet tekstitkin asettuivat näihin loke-roihin ongelmitta. Toisaalta meillä jo käsissä ollut aineisto kävi jatkuvaa vuoropuhelua uuden aineiston kanssa ja jouduimme tekemään jatkuvaa vertailua, täsmennyksiä, jäsennyksiä sekä korjauksia.

Tämä työstämisvaihe edellytti meiltä jatkuvaa joustavuutta ja avointa mieltä. Tämä siksi, että tutkimuksen rakennetta ei voida tarkasti määritellä vielä tutkimuksen alussa, vaan rakenne syntyy tutkimuksen edetessä. Totesimme yhdessä, että analyysin kanssa ei saa hätäillä, asiat tapahtuvat hitaasti. Meiltä vaadittiin pitkää pinnaa ja ainaista oman toiminnan uudelleen jäsentelyä ja kyseenalaistamista.

3.4 Neljä metodista askelta

Grounded theory –menetelmässä voidaan erottaa neljä erilaista vaihetta. Nämä vaiheet sekoittuvat ja kietoutuvat toisiinsa tutkimuksen alusta sen loppuun saakka. Jos nämä vaiheet suoritetaan toisista erillään, estää se teorian syntymisen. (Glaser & Strauss 1967, 41.) Ensimmäisessä vaiheessa aineisto luetaan tarkoin, sana sanalta ja rivi riviltä. Koko ajan pohditaan sitä, mitä ymmärrettäviä kategorioita teksti mahdollisesti sisältää. Jo tässä vaiheessa ilmiöstä tehdään karkea ensimmääritelmä. (Glaser & Strauss 1967, 47-50.)

Oman aineistomme kohdalla piirsimme ensimmäiset versiot kategorioista jo siinä vaiheessa, kun aineisto ei kokonaisuudessaan ollut vielä edes kasassa. Tämä on kuitenkin grounded theorylle tyypillistä, emme siis tehneet poikkeusta. Meille tämä oli työskentelytapana luonteva, sillä siirryimme vaiheesta toiseen ja takaisin tuntuman ja työn etenemisen myötä. Tarkistimme, täydensimme ja korjasimme teoriaa sitä mukaa, kun se oli tarpeen. Työskentelytapa oli meille mielekäs siinäkin mielessä, että se antoi meille mahdollisuuden toteuttaa asioita omalle persoonallemme tyypillisellä tavalla. Saa yrittää ja erehtyä, kokeilla uudestaan ja onnistua.

Analyysin tekeminen alkaa heti, kun ensimmäinen aineiston osa on koottu ja se onkin välttämätöntä alusta saakka, sillä se ohjaa tutkimuksen seuraavia vaiheita. Kaiken tämän takana on avoin koodaus, joka pyrkii tuottamaan käsitteitä sekä antamaan nimiä ilmiöille. Käsitteet ryhmitellään kategorioiksi ja jokaiselle kategorialle annetaan nimi. Tässä vaiheessa pääasiana on saada tutkimustyö alkuun, joten tutkija voi toimia varsin vapaasti. (Glaser & Strauss 1967, 105-107.)

Toisessa vaiheessa aineisto jälleen ryhmitellään kategorioihin. Kun ensimmäisen vaiheen avoimella koodauksella aineisto oli paloiteltu osiin ja sieltä oli tunnistettu joitain kategorioita, niin toisen vaiheen aksiaalisella koodauksella aineisto kasataan uudelleen ja etsitään yhteyksiä eri kategorioiden välillä. Aineistoa analysoidaan koodaamalla sitä tutkimusongelmien kannalta mielekkäisiin kategorioihin, joiden välisten suhteiden määrittämistä pidetään teorian rakentamisena. (Moring 1999, 241.)

Kolmannessa vaiheessa tavoitteena on teorian rajaaminen ja testaaminen suhteessa empiriaan. Tällöin vertailu tapahtuu teorian ja käsitteiden välillä. Mikäli tässä vaiheessa tulee esiin tapauksia, jotka eivät sovi teoriaan, on tutkijan pysähdyttävä tutkimaan tilannetta ja tarkennettava esimerkiksi väliin tulevien tekijöiden osuutta. Toinen mahdollisuus on muokata teoriaa siten, että sisällyttää siihen uudet tapaukset. On erittäin epätodennäköistä, että jokin tapaus sopisi täydellisesti teorian raamien sisään. (Moring 1999, 243.) Teoreettinen saturaatio saavutetaan, kun aineistoa luettaessa eteen tulevat

uudet tapahtumat mahtuvat kehitettyyn teoriaan, eivätkä tuo siihen enää mitään uutta. (Glaser & Strauss 1967, 110-111.)

Vaikka suurin työ onkin tehty kolmessa edellisessä vaiheessa, niin tutkimus ei kuitenkaan lopu tähän. Neljännessä vaiheessa tutkija kirjoittaa teorian. Tässä kohtaa tutkimusaineisto toimii johtopäätösten todisteena ja tutkija kuvailee, kuinka hän saavutti teorian aineiston perusteella. (Glaser & Strauss 1967, 31, 35-36.) Meillä teorian kirjoittaminen kohdentui ilmiön rakenteen visuaaliseen kuvaamiseen ja kategorioiden selkeyttämiseen eräänlaisen käsitekartan avulla. Ongelmallisinta oli visualisoida olennainen tieto niin, ettei kuvioihin tullut liikaa informaatiota ja ymmärrettävyys säilyi.

4 NAIMAKAUPOISTA INTERNETIIN – KUMPPANIN VALINTA ENNEN JA NYT

4.1 Historia osana tätä päivää

Pidimme tarpeellisena kuvata tässä luvussa nyt vallitsevaa yhteiskunnallista tilaa ja samalla peilata sitä historiaan. Perustelemme valintaamme sillä, että jos irrottaisimme ilmiön, nettirakkauden, kontekstistaan eli tämän päivän yhteiskunnasta, emme voisi ymmärtää kaikkia ilmiöön liittyviä puolia. Yhteiskuntamme on rakentunut historiasta ja siihen liittyvistä monista vaiheista. Jos historia ei olisi sellaista kuin se nyt tarkasteltuna on, olisiko nykypäivä samanlainen kuin nyt?

Lähdemme tarkastelemaan kumppanin valinnan tapoja agraariyhteiskunnan ajoista, jolloin avioliitot olivat naimakauppoja ja rakkaus ei ollut parisuhteen edellytys. Siirrymme tätä kautta nykypäivään, jolloin toiminnan lähtökohdat ovat erilaiset kuin ennen. Ensin ihmettelimme talonpoikien ja –tyttöjen tunteettomuutta sikäli, että he pystyivät lupautumaan puolisoksi ihmiselle, joka saattoi olla kymmeniä vuosia vanhempi ja täysin tuntematon. Huomattuamme elämän tuohon aikaan olleen huomattavasti kovempaa kuin nyt, ihmetyksemme sai vastauksen. Päivä kerrallaan eläminen sekä jokapäiväisen leivän hankkiminen oli tuolloin tärkeintä, ja kaikki muut asiat olivat toissijaisia, jopa rakkaus.

Nykyään elämisemme on tehty niin helpoksi, että ihastumiselle, kumppanin valinnalle ja rakkauden vaalimiselle jää aikaa. Meillä on varaa etsiä täydellistä kumppania, sillä vallitseva kulttuuri ei enää painosta parisuhteen muodostamiseen. Jos entisaikaan vanhat piit olivat vanhempien ja suvun häpeä, niin nyt he ovat räväköitä ja omillaan pärjääviä sinkkuja, joita jopa ihannoidaan.

4.2 Ei ainakaan vanhaksi piiaksi tai peräkamarin pojaksi

Agraariyhteiskunta saneli hyvin pitkään sen, millä perusteella kumppani tuohon aikaan valittiin. Varakkaampien parissa oli tällöin ensisijaisesti kysymys sulhas- tai morsianehdokkaan varallisuudesta, köyhempien keskuudessa ratkaisevana nähtiin kunnollisuus, fyysinen kunto ja työkyky. Tuleva puoliso saatettiin ottaa taloon ensin rengiksi tai piiaksi, ennen kuin hän pääsi morsiameksi tai sulhaseksi. Työvoimatarve oli silloisessa talonpoikaisessa elämänmenossa hyvin voimakas yhteiskunnallinen tekijä. Kumppanin valinta oli myös taloudelliseen harkintaan perustuva toimenpide, jossa apuna käytettiin asiantuntijoita, eli puhemiehiä, jotka tiesivät naimamarkkinoiden olosuhteet useiden pitäjien alueilla. (Nieminen 1993, 7-8.)

Rakkaus ja avioliitto ei ollut vain kahden kauppaa, eikä nuorten henkilökohtainen asia. Avioliiton, joka tuohon aikaan oli ainoa mahdollinen ja yleisesti hyväksytty yhdessä elämisen muoto, edellytyksenä oli vanhempien suostumus. Vanhempien tahdon vastaisesti avioituneet eivät yleensä voineet odottaa myötäjäisiä tai perintöä eivätkä kihlaus- tai hääjuhliakaan. Talonpoikaisyhteiskunnassa ei niin sanottua avioliittoa edeltävää seurustelukulttuuria ollut, mutta sen sijaan koko maassa tunnettiin yöjalassa käynti eli yöstely. (Talve 1980, 177-178.)

Tuohon aikaan myös hellyys ja hellyydenosoitukset miehen ja naisen välillä olivat vähäisiä. Kosminen oli tuolloin hyvin umpimähkäistä ja kohde saattoi olla täysin tuntematon tai tunnettu vain kuulopuheella. Harvinaista ei ollut myöskään se, että kihlakumppanit näkivät toisensa vasta kosintatilaisuudessa. Rakkaus tuon ajan yhteiskunnassa ymmärrettiin työtoveruutena ja kumppanuutena. Pääasia tuolloin oli, että vanhaksi piiaksi tai vanhaksi pojaksi ei ainakaan saa jäädä. Vanhat pojat ja piijat olivat yleisesti halveksunnan, ivan ja surkuttelun kohteita. Varsinkin naisen jääminen naimattomaksi oli häpeän aihe vanhemmille ja koko suvulle. Mieluummin oltiin valmiita menemään vaikka millaiselle miehelle kuin jäämään yksin. Rakkaus ei siis ollut talonpoikaisyhteiskunnassa avioliiton edellytys, pikemminkin se oli avioliiton tuote. Ajateltiin, että kyllä rakkaus tulee aikanaan. (Nieminen 1993, 7, 23-25.)

4.3 Ja he elivät onnellisina elämänsä loppuun asti

Menneiden aikojen karulla kumppanin valinnalla oli täysin erilaiset tarkoitusperät kuin nykyään. Tuolloin naiset etsivät vahvaa miestä, joka olisi hyvä elättäjä ja miehet vastaavasti hoivaavaa naista. Tämä tuhansia vuosia voimassa ollut kumppanin valinnan tapa ei ole enää voimissaan. Nykyajan perheillä tai suvuilla ei ole sellaista valtaa, että se voisi avoimesti pakottaa kehtään suhteeseen vastoin tämän omaa tahtoa. Meille ei enää riitä, että löydämme jonkun, joka on halukas naimisiin kanssamme, vaan haluamme kumppanin, joka rakastaa meitä sitä enemmän mitä paremmin hän tuntee meidät. Nyt me haluamme elää elämämme onnellisina loppuun asti. (Juntumaa & Juntumaa 1986, 77.)

Nykyään etsitään täydellistä kumppania. Tästä esimerkkinä meidänkin aineistostamme löytyvät muutamat kommentit:

”Hänen äänensä oli hirveää kiekumista ja siinä oli inhoamani kuopiolainen aksentti... Tuon puhelun jälkeen mielikuvani tästä nuoresta miehestä muuttui – huonoon suuntaan. Muistitin vain sen kiekuvan aksentin.” (Marja 27 v.)

”Elämäkokemusta on kertynyt sekä pitkästä suhteesta että sen jälkeisestä poikamieselämästä ja tiedän, mitä haluan: rakkauteen perustuvan parisuhteen jossa luotetaan toisiimme ja ollaan avoimia kaikista asioista, tuetaan toisiamme ystävinä, pidetään läheisyydestä ja ystävyyydestä, nautitaan seksistä (ilman pettämistä) ja harrastetaan yhteisiä asioita, kuten kuntoilua, tanssia, elokuvia, teatteria, konsertteja, mökkeilyä, matkustelua...” (Mikko)

Etsimiseen saatetaan käyttää kauan aikaa eivätkä kaikki etsinnöistä huolimatta löydä sitä oikeaa koskaan. Nykyään kumppanin löytämiseen on lukematon määrä keinoja, puhemiehiä ei enää tarvita. Tuorein keino lienee seikailla virtuaaliympäristössä ja chattailla erilaisten ihmisten kanssa. Verkossa tavataan ja tutustutaan uusiin ihmisiin, onpa verkossa jo kosittukin; ja vastattu myöntävästi.

Avioliitto ja perhe eivät kuitenkaan enää ole niin yksiselitteisiä kuin ennen. Nykyään ei ole vain yhtä oikeaa tapaa elää parisuhteessa, vaikka avioliitto ja ydinperhe vielä edustavatkin jonkinlaista ideaalia mallia. Avioliittoja voidaan solmia useitakin ilman, että päädytään koskaan naimisiin. Tämä johtunee siitä, että aikamme suosii pätkättöitä ja pätkäihmissuhteitakin. Ikään kuin niistä olisi tunnetasolla helpompi irtautua. Sitoutuminen ei siis juuri nyt ole muotia. Sitoutuminen toiseen ihmiseen on inhimillisen haurasta ja samalla äärettömän väkevää. Se merkitsee sitoutumista myös toisen arkitapoihin, elämänmalleihin ja niiden tuomiin yllätyksiin. Se on riski, ja nykyään ihmisten riskinsietokyky on heikentynyt. (Nyman 2002, 15, 20.)

4.4 Järki ja tunteet

Nykyään rakastuminen ja hengenheimolaisuus on kahden kauppa, eikä Sen Oikean tunnistamisella ole mitään tekemistä järkisyiden tai ansioiden kanssa. Kun se oikea osuu kohdalle, sinä vain tiedät sen. Silloin järkisyyt unohtuvat ja tunteet saavat vallan. Jos talonpoikaiskulttuurissa seksuaalisuus kuului luullisena vain avioliittoon, nykyään seksistä ja kaikesta siihen liittyvästä puhutaan avoimesti ja se ympäröi meitä kaikkialla. (Nieminen 1993, 95-103 ; Gray 1998, 31.)

Pelkkä rakastuminen ja sen mukanaan tuomassa vaaleanpunaisessa huumassa eläminen ei kuitenkaan riitä. Parisuhteeseen ja toisen kanssa elämiseen liitetään nyt myös erityisiä taitoja. Rakastamisen taitoa ei kuitenkaan opita yhtäkkiä, eikä nopeaa tietä hyviin tuloksiin ole olemassa. Rakastaminen vaatii taitoa ja osaamista sekä omistautumista että keskittymistä. Rakkaus on siis keskeinen ihmisten elämää kantava ja siihen vaikuttava voima. (Määttä 1999, 12.)

5 INTERNETIN ERITYISPIIRTEET KUMPPANINVALINNASSA

5.1 Jotain vanhaa, jotain uutta

Tässä kappaleessa esittelemme niitä verkon esiin nostamia erityispiirteitä, jotka vaikuttavat kumppanin valintaan Internetissä. Ennen varsinaisiin verkossa tapahtuvan kumppaninvalinnan erityispiirteisiin keskittymistä on kuitenkin syytä tarkastella Internetin keskustelupalstojen ja seuranhakupalvelujen ominaispiirteitä ja toimintaperiaatteita.

Yleisesti tietoverkkojen vaikutus ihmisten henkilökohtaisten suhteiden kenttään näyttäytyy selkeästi polaarisena. Vaikka toisaalta pelätään todellisten sosiaalisten kohtaamisten vähenevän ja ihmisten sosiaalisten taitojen rapistuvan, niin toisaalta myös verkko nähdään uuden yhteisöllisyyden ja sosiaalisuuden mahdollisuutena. Tietoverkot tarjoavat foorumin, joka toisaalta edellyttää tiettyjen taitojen harjaannuttamista, mutta kuitenkin tarjoaa uuden kanavan ihmisten väliselle kanssakäymiselle. (Gerlander & Takala 1999, 65.)

Internetiä kutsutaan usein tietoverkoksi, mutta informaatio on saanut rinnalleen myös muita sisältöjä. Verkkoa käytetään markkinointiin, mainostamiseen, tiedottamiseen, tiedostojen siirtoon ja nyt siitä on tullut myös ihmisten seurustelu- ja kohtaamispaikka. Internetin mahdollistamia keskusteluareenoita ja seuranhakupalveluita on useita. Keskustelupalstojen keskeinen ominaisuus on se, että ne ovat reaaliajassa toimivia tiloja, joissa kirjoittajien välinen puhe näkyy tekstinä tietokoneen ruudulla. Keskustelua voidaan käydä aiheesta riippumatta, mutta on olemassa myös tiettyihin aiheisiin keskittyneitä kanavia, joissa keskustelu on rajattu koskemaan tiettyä aihepiiriä.

Seuranhakupalvelut palvelevat niin elämänkumppania etsiviä kuin myös niitä, jotka ovat liikkeellä hakien lyhytaikaisempaa seuraa.alveluiden toimintaperiaate on yksinkertainen: sivuille voi joko jättää oman ilmoituksen tai vastata muiden jättämiin ilmoituksiin. Lehtien senssi-ilmoituksista Internetin seuran-

hakupalvelut eroavat siinä, että käyttäjän ei tarvitse välttämättä lukea läpi kaikkia ilmoituksia, vaan käyttäjän antamien hakuehtojen perusteella kone suorittaa esivalinnan ja esittelee näin vain sopivimmat ehdokkaat. Yhteydenpito tapahtuu yleensä aina sähköpostilla, vain harva uskaltaa laittaa profiiliinsa puhelinnumeron. (Wahlström 2002, 32-33.)

Keskusteluareenojen ja seuranhakupalveluiden ohella sosiaaliseen vuorovaikutukseen verkossa käytetty palvelu on sähköposti. Syyt sähköisen postin suosioon ovat yksinkertaisia: sähköpostin lähettäminen on helppoa ja posti kulkee perille parissa minuutissa, vaikka vastaanottaja sijaitsisikin toisella puolella maapalloa. Käytännössä sähköpostin lähettäminen tarkoittaa tiedoston siirtämistä käyttäjätunnukselta toiselle. Usein viestinä on vain tekstinpätkä, mutta viestiin voi liittää myös muilla ohjelmilla tuotettuja tiedostoja. (Muller 1999, 87-95.)

Tutkimushenkilöillemme sähköposti oli tapa tutustua toisen ajatus- ja arvomaailmaan sen jälkeen, kun oli siirrytty chatista ja deittipalstoilta eteenpäin ja kirjoittelukumppani oli valittu.

”Ensin läheteltiin toisillemme sähköpostia ahkerasti ja sitten vaihdettiinkin jo puhelinnumeroitakin. Tutustuttiin näin toistemme ajatus- ja arvomaailmaan...” (Seija 37 v.)

Karuimmillaan Internet voidaan kuvitella vain joukoksi tietokoneita ja kaapeleita, mutta tosiasiassa netti ei olisi netti ilman meitä ihmisiä. Nimenomaan ihmiset muodostavat tukiryhmiä, sosiaalisia verkostoja ja jopa yhteisöjä vaihtaessaan sähköisiä viestejä keskenään. (Järvinen 1996, 11-13.) Kumppanin etsimisen laajentaminen Internetiin on tuonut mukanaan uusia piirteitä ja painotuseroja. Vaikka nettideittailua pidetään nuorekkaana ja trendikkäänä tapana hakea kumppania, kuitenkin suhtautuminen Internetissä tapahtuvaan kumppanin hakuun on vielä jäykkää. Monet kirjoittajat kertoivat, kuinka he eivät ole kehdanneet kertoa tuttavilleen löytäneensä kumppaninsa Internetistä, koska sitä pidetään kuitenkin säälittävämpänä tai epätoivoisempana tapana perinteisempiin tapoihin verrattuna. Ikään kuin Internet olisi epätoivoisen viimeinen oljenkorsi.

"Olemme useasti puhuneet "ihmeellisestä" tapaamisestamme, ja olen kyllä kertonut ystäville mistä hänet "löysin", vaikka hävetti kyllä tunnustaa, että chatista." (Tuuli 19 v.)

Oli odotettavissa, että verkko tuo jotain uutta vanhoihin kumppanin valinnan tapoihin. Se, mitä uutta verkko toi, selvisi meille vasta tekstejä lukiessa. Suurin osa kirjoittajista oli luonut itselleen profiilin tai vastannut toisen jättämään profiiliin. Vain muutamat olivat löytäneet kumppaninsa reaaliaikaisesta chatista. Näiden ryhmien välillä ei ollut eroa siinä, millaisiksi Internetin esiintuomat erityispiirteet kumppaninvalinnassa koettiin. Tapahtuipa ensikontakti kummassa ympäristössä tahansa, erityispiirteet tulivat esiin samanlaisina. Tästä syystä meidän oli helppo löytää ne tekijät, jotka vaikuttivat nimenomaan Internetissä kumppanin valintaan. Nämä seikat olivat sellaisia, jotka useasti ja selkeästi toistuivat ihmisten kirjoituksissa.

5.2 Virtuaalinen oleminen

Olemalla verkossa ihmiset näyttäisivät olevan olemassa omalla virtuaalisella tavallaan, erillään heidän varsinaisesta ruumiillisesta paikastaan, siis uusissa paikoissa, jotka muodostuvat vain viestien vaihtamisella. Näin he voivat liittyä toimintaan sellaisten ihmisten kanssa, jotka jakavat heidän kiinnostuksen kohteensa ja jotka voivat olla missä päin maapalloa tahansa. Tarvitaan vain tietokone, yhteys Internetiin, mielikuvitusta sekä tekstiä. (Heinonen 2001, 61.)

Internetin sosiaalisia yhteisöjä tai ihmisten välistä kanssakäymistä verkossa on tutkittu vasta aika vähän. Jo nyt on kuitenkin kyetty erottamaan selkeästi erilaisia tapoja käyttää verkkoa. Toisaalta Internet on yksinkertaisesti käyttökelpoinen kommunikaatiomedia, siis työkalu. Toisaalta virtuaaliavaruus on paikka jonne mennään olemaan toisten kanssa. Joillekin verkossa toimiminen on sama asia kuin oleminen, ei siis eroteta toimintaa verkossa ja sen ulkopuolella. (Markham 1998, 15-22.)

Tapaamispaikkana Internetillä on tietysti omat erityispiirteensä, varsinkin jos sitä verrataan niin sanotusti perinteisimpiin tapoihin tavata ihmisiä. Internetissä arkitodellisuus on kuitenkin läsnä, pettymykset ja ilonpilkahdukset seuraavat toisiaan aivan kuten verkon ulkopuolisessakin elämässä. Usein tämä asia unohdetaan ja ihmiset luulevat, että anonyymiyys suojaa kolhuilta:

"Nopeutettu ja turvallinen vaihtoehto live-elämän deittihelville." (Kaisa 24 v.)

"Netissä ei kukaan ole sen enempää turvassa pettymyksiltä kuin tässä reaali maailmassa." (Petra 42v.)

5.3 Reaaliaikainen kanssakäyminen

Verkkoviestinnän omaleimaisuudesta kertoo se, että siellä ei tunnusteta arvojärjestyksiä, vaan jokainen viesti on samanarvoinen, seiso viestin kirjoittajan pihalla sitten tuliterä urheiluauto tai mummolta peritty polkupyörä. Verkossa ihmisten ei myöskään tarvitse olla sosiaalisesti taidokkaita ja puhelaita saadaakseen viestinsä kuuluville. Kirjoittaminen antaa aikaa miettiä sanottavansa ja jokaisen viesti julkaistaan varmasti. (Negroponte 1999, 393.)

Viestinnän omaleimaisuuteen sisältyy myös ongelma eli se, että uudelle kontaktivälineelle ei ole vielä muodostunut omaa, pysyvää kulttuuria ja käyttäytymissääntöjä, joita me ihmiset vaistomaisesti kunnioittaisimme. Saman ongelman edessä olivat aikoinaan esimerkiksi puhelimet, niiden käyttäminen tutturen kanssa puhumiseen tuntui omituiselta, sillä sitä vartenhan käytiin kylässä. Nykyään puhelimeen liittyvät kirjoittamattomat toimintatavat ovat meillä jo selkäytimessä. (Kasvi 2000, 249.)

Aineistomme kirjoittajista vanhimmat pitävät kansainvälisen verkon välityksellä viestimistä tietyllä tapaa ihmeenä, Internetin olemassaoloa ja sen tarjoamia mahdollisuuksia ihmeteltiin saamissamme teksteissä usein.

"Olen aina kirjoittanut paljon, mutta en ollut uneksinutkaan reaaliaikaisesta kanssakäymisestä kirjoittamalla" (Petra 42 v.)

Internetissä tapahtuvaa viestintää leimaa sekin, että teksti sellaisenaan on tunteeton tapa kertoa asioita. Vaikka keskusteluryhmiin, irc-kanaville (Internet Relay Chat) ja sähköpostiin kirjoitettu teksti on useimmiten tyylilajiltaan lähinnä puhekieltä, siitä kuitenkin puuttuu äänenpainojen ja ilmeiden välittämä informaatio. Sähköinen keskustelu on myös paljon nopeatempoisempaa kuin kasvokkain tapahtuva vuorovaikutus. Verkossa toimiessa on hyvä muistaa, että viestintä on paljon muutakin kuin pelkkiä sanoja, siihen kuuluvat myös ilmeet ja eleet, äänenpainot, tunteet sekä ihmisten fyysinen olemus. Koska tietokoneiden näytöt sen sijaan ovat "kylmiä", niiden avulla ei pysty välittämään kaikkea sitä, mitä sanojen lisäksi haluaisi sanoa. (Dunderfelt 2001, 11-42, 140-143.) Tämä merkkien niukkuus on sekä rajoitus että resurssi, vaikka se vaikeuttaa tiettyjä vuorovaikutuksen muotoja, se myös lisää mahdollisuuksia pelata identiteetillä. Verkkoidentiteetin häilyvyys ja joustavuus on innoittanut niitä, joiden mielestä ihmisiä tulee arvioida pikemminkin ajatusten kuin esimerkiksi sukupuolen, rodun, luokan tai iän perusteella. (Heinonen 2001, 62.)

"Itse en silti pitäisi nettiä edelleenkaan kovin romanttisena paikkana tutustua, enkä myöskään parhaana tapana etsiä poika- tai tyttöystävää, koska käsitykseni mukaan siellä myöskin huijataan paljon ja annetaan itsestä todellisuutta vastaamaton kuva." (Anni 20 v.)

"Suosittelen Internetiä ihmisille, joilta ei mene luu kurkkuun tuntemattoman ihmisen tavatessaan. Korostan paljon kuitenkin varovaisuutta. Tietokoneen ruudulle on helppo kirjoittaa sitä, mitä toinen haluaa kuulla ja jotkut nettitreffit voivat muuttua painajaiseksi." (Milja 20 v.)

5.4 Internetin julkisuus

Vähitellen myös verkossa viestimisestä on muodostettu tietynlaisia suosituksia ja periaatteita, puhutaan niin sanotusta "netiketistä". Näissä perussään-

nöissä muistutetaan esimerkiksi siitä, että linjan päässä on toinen ihminen, ei tietokone. Ei kannata sanoa tai kirjoittaa mitään, mitä ei sanoisi tai kirjoittaisi kasvoista kasvoihin. Verkko on maailmanlaajuinen, ja sen asukeilla saattaa olla hyvinkin monenlainen kirjo arvomaailmoja, ihmiset ovat toisinaan eri mieltä asioista, mutta sekin kuuluu asiaan. Ei kannata kuitenkaan lähteä mukaan sanojen sotaan. Vaikka joku ei osaakaan käyttäytyä verkossa se ei tarkoita sitä, että kaikkien on oltava yhtä sivistymättömiä. 'Anna anteeksi', 'tarkista faktasi' ja 'auta tulokkaita oppimaan verkon tavoille', ovat muutamia verkon käyttäjän kultaista sääntöjä. Kannattaa pitää mielessä myös se, että Internet on julkinen paikka, ei siis ole järkevää levitellä verkossa omia, ystävien tai työnantajan yksityisasioiden. (Kasvi 2000, 246-250.)

Aineistomme teksteissä puhuttiin kumppanin valintaan liittyvien asioiden ohella paljon myös juuri kirjoittamisesta ja siitä, miten toisten viesteihin tulisi suhtautua. Monet kertoivat kokemuksiaan verkossa toimimisesta myös yleisellä tasolla. Useilla kirjoittajilla oli selvä näkemys siitä, miten verkossa tulisi käyttäytyä ja miten itsestä pidetään huolta.

"Tietoverkoissa samoillellaan ja tuntemattomien kanssa tekemisissä ollessaan tulisikin muistaa aina pari asiaa: toivoa ei saa koskaan heittää, hymyssäsuin pitää olla huumorimielillä, jokaiseen ei saa luottaa, pitää vain luottaa omiin vaistoihinsa ja ottaa silloin tällöin riskejä, jotta tietää elävänsä. Et voi voittaa, jollet koskaan pelaa." (Alisa 25 v.)

5.5 Muuttuva aikakäsitys

Ympäristössä, joka elää ja sykkii vuorokauden ympäri seitsemän päivää viikossa, aikakäsitys on erilainen kuin live-elämässä. Asiat etenevät ja tapahtuvat verkossa nopeassa tempossa. Tämän huomasimme lukiessamme tutkimushenkilöittemme vastauksia. Monet kirjoittajat kertovat kuinka he kirjoittelivat ensin jonkin aikaa, ilman mitään kiirettä kasvokkain tapaamiseen.

"Muutamia vastauksia sain, parin viikon kuluttua viimeisen, johon vastasin. [...] Soittelimme toisillemme muutaman päi-

*vän tutustuaksemme sen verran, että uskalsimme tavata.”
(Tuire)*

”Pian kirjoittelimme useita pitkiä kirjeitä päivässä, ja reilun puolentoista viikon kuluttua soitin hänelle. Sitten vaihdoimme tekstiviestejä ja sovimme ensimmäisen tapaamisen.” (Kati)

Aikakäsitys näiden kahden ulottuvuuden, fyysisen ympäristön ja verkkoympäristön, välillä on ihan erilainen, ja tämän asian sisäistäminen vei meiltä hie-
man aikaa. Me ajattelimme, että live-elämässä suhteen eteneminen on no-
peaa jos se tapahtuu kahdessa viikossa, mutta sama asia verkossa tarkoittaa
kahta päivää. Samoin on hitaasti etenevien kanssa. Jos me pidämme ver-
konulkopuolisessa elämässä hitaasti etenevänä suhdetta, joka etenee ensi
tapaamisesta seuraaviin treffeihin kuukaudessa, tapahtuu sama asia verkos-
sa yhdessä viikossa.

Aikakäsitysten erilaisuuksien kanssa me jouduimme painimaan, ja samalla
teimme kovasti töitä sen eteen, että unohdamme tämän hetken ja eläydym-
me verkon aikaan. Meidän täytyi eläytyä tutkittavien aikakäsitykseen ja suh-
teuttaa suhteiden nopea eteneminen verkon omaleimaiseksi piirteeksi.

6 KOLME TILANNETTA, JOISSA KUMPPANI KOHDATTIIN

Pyysimme kirjoittajia kuvailemaan tilannetta, jolloin he tapasivat tulevan kumppaninsa ensimmäisen kerran Internetissä. Meitä kiinnosti se, olivatko he aktiivisesti hakemassa seuraa vai surffailivatko he verkossa muuten vain, joko viihtyäkseen tai arkipäivän asioita hoitaakseen.

Tilannekuvaukset olivatkin mielenkiintoista luettavaa ja vaikuttavia tekijöitä löytyi monenlaisia. Edellä mainitusta huolimatta oli helppo erottaa kolme erilaista ryhmää sen perusteella, millaisessa tilanteessa kirjoittajat kumppaninsa Internetissä tapasivat. Osalle kirjoittajista verkossa toimiminen oli tavanomaista, tämän vuoksi ensimmäisen ryhmän nimi on 'luonnollista toimintaa tietoverkoissa'. Toinen ryhmä on nimeltään 'pakoon pahaa maailmaa', joka kuvastaa kirjoittajien kyllästymistä seuran etsintään verkon ulkopuolelta. Kolmas ryhmä sai nimen 'ystävän vinkki' sen perusteella, että nämä kirjoittajat tarvitsivat ystävän kannustusta ja opastusta Internetiin tutustuakseen. Vertaillessamme näitä kolmea ryhmää kumppanin valinnan kategorioihin huomasimme, ettei yksittäisen kategorian ja tietyn ryhmän välillä ollut yhteyttä. Jokaiseen ryhmään kuului kirjoittajia jokaisesta kategoriasta.

6.1 Luonnollista toimintaa tietoverkossa

Suurelle osalle kirjoittajista Internetissä toimiminen, työskenteleminen ja sosiaalinen vuorovaikutus siellä on tavanomaista toimintaa, eivätkä he tästä syystä osanneet pitää sitä mitenkään erikoisena tapana olla kanssakäymisessä toisten ihmisten kanssa. Jos käyttää Internetiä työhön, arkiasioiden hoitoon ja viihtymiseen, niin miksipä ei sitten seurustelusuhteiden luomiseenkin. Oman profiilin luominen jollekin sopivalle sivulle oli näille kirjoittajille aivan yhtä tavallista kuin baariin lähteminen toisille.

"Kerran sähköpostit luettuani päätin käydä katsomassa, olisiko chatissa kivaa juttuseuraa. Olin chattaillut joskus ennenkin." (Antti 21 v.)

"[...] olin laittanut Profile:n deittinettiin sekä sinkkunettiin. Eli hain aktiivisesti / tositarkoituksella ihmissuhdetta, joka mahdollisesti kestää koko lopun ikää." (Riitta 52 v.)

Internetiä käytetään myös viihdykkeenä, siinä missä esimerkiksi televisiota-kin. Jos ei siis ollut mitään tekemistä, kirjoittajat kuluttivat aikaa verkossa surffaillen tai keskustellen ja vaihtaen mielipiteitä muiden ihmisten kanssa. Keskustelupaikkana saattoi olla jokin tiettyyn aiheeseen liittyvä sivusto, esimerkiksi musiikkikanava tai sitten vain jonkin yleisen tahon ylläpitämä kanava, jossa aiheet vaihtuvat ja keskustelu polveilee vapaasti.

"Sattui sellainen ilta, että minulla ei ollut mitään tekemistä, joten ajattelin pistäytyä jossain chatissa aikani kuluksi." (Emilia 26 v.)

"Oli joulukuu. Ulkona oli kylmää ja pimeää, eikä ollut mitään tekemistä. Surffailin netissä ja jotenkin päädyin Kiss FM:n chattiin." (Marjukka 16 v.)

"Tapasimme toisemme netissä viime vuoden elokuun alkupäivinä (vuonna 2000), musiikkiohjelma Napsterissa, mieli-musiikkimme on samanlaista (kuuntelemme Heavy Metalia)." (Kalle 29 v.)

6.2 Pakoon pahaa maailmaa

Monet kertovat menneensä Internetiin, koska kyllästyivät hakemaan seuraa ravintoloista ja baareista. Näin kirjoittavilla oli takana useita iltoja, jotka he halusivat vain unohtaa, ja ehkä muutama satunnainen suhdekin. Monet tuntuivat lisäksi olevan turhautuneita myös siihen, että toiset ihmiset eivät pystyneet ottamaan ravintoloissa kontaktia ilman humalatilaa. Myös ravintolaympäristö koettiin turhauttavaksi, metelissä ei toisen ajatuksiin päässyt tutustumaan rauhassa.

"Kyllästyin vain ravintolailtojen sisälleni tuomaan tyhjyyteen, mitään ei saanut, vaikka tilaus oli sisällä. Ajattelin jo mielesäni alkaa satsaamaan kaupan kassajonoon, jos se elämäni mies siellä odottelisi minua." (Irene)

"Jos ihminen osaa kirjoittaa ja keskustella kirjallisesti, on se paljon enemmän kuin juopunut silmänisku." (Ville)

Tähän ryhmään kuuluvat myös ne kirjoittajat, jotka pakenivat oman elämän sekavuutta verkon keskustelupalstoille, joko purkaakseen kipeitä asioita tai vain hakeakseen sosiaalista kontaktia. Monen kirjoittajan elämäntilanne oli lukemamme perusteella niin solmussa, että oli helpompi mennä verkkoon ja purkaa tunteitaan täysin vieraalle, nimettömälle ja kasvottomalle ihmiselle, kuin läheisille. Kotoakaan ei välttämättä tarvinnut lähteä, vaan ihmiset tulivat linjoja pitkin lähelle. Usein oli vielä niinkin, että juttelukaveri oli samanlaisessa elämäntilanteessa ja siitäkin syystä toinen ymmärsi sanat ja hädänkin.

"Elämäni oli kaikin puolin sekaisin ja yritin epätoivoisesti hankkia sosiaalista elämää." (Katariina 22 v.)

"[...] olin hajoavassa avioliitossani jo asumuserossa, joten kaipasin kontakteja ajatustenvaihtoon. Aloimme "jutella" chattissa ja siitä kaikki alkoi." (Irina 33 v.)

6.3 Ystävän vinkki

Kolmas selvästi erottuva tapa ajautua verkkoympäristöön on ystävien kannustus tai esimerkki. Näillä kirjoittajilla saattoi olla esimerkiksi vähän kokemusta verkkoympäristössä toimimisesta ja he tarvitsivat kokeneemman neuvoa Internetin perusasioiden hallitsemisessa ja sopivien sivujen löytämisessä. Tämä seikka puhuu kieltämättä sen puolesta, että tiettyjä Internetin yleisiä toimintaperiaatteita ja toisaalta seuranhakupalveluiden ja keskustelupalstojen perusasioita pitäisi olla hallussa, jotta toiminta olisi mahdollista (Wahlström 2002, 32).

"Olen erittäin kiitollinen sille opiskelukaverilleni, joka perehdytti minut chattailun saloihin!" (Marja 27 v.)

Tästä ryhmästä löytyi myös niitä kirjoittajia, jotka pitivät Internetiä ikään kuin "viimeisenä oljenkortena" hakea kumppania. Omalle toiminnalle tarvittiin tukea ja kannustusta. Ystävien esimerkki ja hyvät kokemukset rohkaisivat lopulta kokeilemaan.

"[...] minäkin päätin yrittää, kun kerran kaverinikin niin hyvän löysi." (Enni 27 v.)

"Jätin itse ilmoituksen silloin toimineeseen Articin deittiin. Idean tähän sain siskoltani, joka jo oli löytänyt itselleen miehen netistä." (Maire 35 v.)

7 KUMPPANINVALINNAN KRITEERIT

Odottaessamme vastauksia lehti-ilmoituksiin, emme osanneet ennakoida, mitä kumppanin valinnan kriteereitä aineistosta nousee. Toisaalta tähän vaikutti valitsemamme lähestymistapa, joka omalta osaltaan pakotti meidät olemaan täysin avoimia kaikelle ja toisaalta se, että suoraan meidän tutkimusongelmaamme vastaavaa aikaisempaa tutkimusta ei ollut johdattamassa ajatusmaailmaamme tiettyyn suuntaan. Lähdimmekin lukemaan tekstejä läpi hyvin avoimin mielin nähdäksemme, pystymmekö hyödyntämään jo olemassa olevia kumppanin valintaa yleensä koskevia teorioita vai onko juuri Internetiä koskien olemassa joitain tiettyjä lainalaisuuksia, jotka ohjaavat toimintaa.

Kumppanin valintaa koskevasta tutkimuksesta suuri osa on tehty Yhdysvalloissa ja luonnollisesti myös aihetta koskevat teoriat ovat lähtöisin sieltä. Tämän työn teoriataustalla onkin käytetty juuri näitä Yhdysvalloissa luotuja teorioita. Tarkennuksena on mainittava, että teoriat koskevat vain Internetin ulkopuolella tapahtuvaa kumppanin valintaa. Tästä syystä emme voi hyödyntää niitä sellaisenaan, vaan käsittelemme niitä tässä yhteydessä pikemminkin kumppanin valinnan kriteereinä, joiden avulla ihmiset ovat Internetissä kumppaninsa valinneet. Hyödynnämme teorioista tarkemmin vain niitä, jotka ovat meidän tutkimuksemme kannalta relevantteja. Teoriat ovat siis näyttäneet tässä tutkimuksessa aineistona käytettyjen, Internetissä tapahtuneiden kumppaninvalintojen kriteereinä. Tällaisia kriteerejä olivat samanlaisuus- ja täydentämisvalinta, sattuma, valituksi tuleminen sekä fyysinen miellyttävyys.

Tutkijoina meidän on huomioitava Internetin omaleimaisuus toimintaympäristönä. Se tuo väistämättä Internetissä tapahtuvaan kumppanin valintaan oman värinsä, mutta jo olemassa olevat kumppanin valinnan teoriat ovat silti valideja selittämään kumppanin valinnassa käytettyjä kriteerejä. Kuitenkin sekä lukijan että meidän tutkijoiden on muistettava se, että syyt toiminnan taustalla eivät esiinny puhtaina. Aineistomme yksittäinen teksti olisi voinut tietyiltä osin

kuulua useampaankin teoriaan, mutta kuitenkin jokaisesta tekstistä löytyi jokin kumppanin valintaa kuvaava ajatus, joka kantoi pienempiä osasia mukanaan ja näin määräsi sen, mikä kriteeri katsottiin hallitsevaksi kyseisen tekstin kohdalla. Aineistosta löytyi kuusi erilaista kumppaninvalinnan kriteeriä: samanlaisuusvalinta, sovellettu filtteriteoria, täydentämisvalinta, sattuma, valituksi tuleminen sekä fyysinen miellyttävyys.

7.1 Samanlaisuusvalinta

Kumppanin valintaa samanlaisuuden perusteella kutsutaan aikaisemmissa tutkimuksissa homogamiaksi. Tällaista kumppanin valinnan tapaa on pidetty hyvin dominoivana mallina, mikä ei liene sattumaa. (Carter & Glick 1976). Ihmiset pitävät toisiaan hyvin samanlaisina silloin, kun he ovat vastarakastuneita tai kun he ovat eläneet kauan yhdessä. Homogamiaa ilmenee ensisijaisesti iän, koulutuksen, rodun, uskonnon ja etnisen taustan perusteella. Näiden lisäksi merkittäviä tekijöitä voivat olla myös sosio-ekonominen luokka, pituus, paino, silmien väri, sisarusten lukumäärä ja fyysinen miellyttävyys. (Murstein 1986, 17, 45.) Samanlaisuusvalinnassa ei siis niinkään korostu luonteiden samanlaisuus, toisin kuin täydentämisvalinnassa. (Lenné-Axelsson, Johansson, Karlgren, Lindgren & Sjöström 1980, 94.)

Samanlaisuusvalinta nousi aineistostamme yleisimmäksi rakastumisen kohdetta koskevaksi kriteeriksi. Suuri osa kirjoittajista (22 kpl) hakeutui kaltaistensa seuraan ja yhtäläisyyksiä löytyi eniten luonteenpiirteistä, harrastuksista ja asenteista. Monet kirjoittajat myös halusivat kumppanikseen samanlaisessa elämäntilanteessa olevan ihmisen. Kirjoittajat itse käyttivät samanlaisuusvalinnasta termiä ”täsmähaku”, mikä mielestämme kuvaa hauskaasti kumppanin valinnassa tehtyjä ratkaisuja.

”Silmiini osui samana päivänä jätetty ilmoitus, joka oli suora vastaus toiveisiini: minua 2 vuotta vanhempi, eronnut, lapsia (ehdottomasti plussaa), samat harrastukset ja sosiaalinen tausta.” (Aulikki 41 v.)

"Kirjoittelun perusteella tunsin, että mielenkiinnon kohteet ja ajatukset olivat samoilla linjoilla. Samoin elämänarvot ja harrastukset." (Sini 35 v.)

Tutkimuksen edetessä huomasimme yhtäläisyyden Määtän (1995) tekemään kumppanin valintaa koskevaan tutkimukseen. Määtällä oli käytössään haastatteluaineisto ja siitä yleisimmäksi kumppanin valintaa koskevaksi kuvaukseksi nousi samanlaisuus. Vaikka emme tehneetkään etukäteen olettamuksia oman aineistomme suhteen, olimme kuitenkin hieman yllättyneitä siitä, että Internetissä kumppanin valintaa ohjaa samantyyppiset periaatteet kuin verkon ulkopuolellakin.

7.2 Sovellettu filtterteoria

Lukiessamme ihmisten tarinoita meille jäi käsiin kaksitoista tarinaa (12), joita emme osanneet suoraan sijoittaa minkään tietyn kriteerin alaisuuteen. Kaikissa teksteissä oli jotakin samanlaisuusvalintaan viittaavaa, mutta ne eivät olleet kuitenkaan niin selkeitä tapauksia, että olisimme uskaltaneet ne pelkästään samanlaisuusvalinnan piiriin sijoittaa. Joten aloitimme lukemisen uudestaan ja huomasimme, että näitä tekstejä yhdistää se, että kumppanin valinta oli tehty ensin luetun tekstin laadun perusteella.

"Nykyisen poikaystäväni sai viestinsä erottuman satojen muiden joukosta pituudella: hän oli kirjoittanut useita sivuja (13 kt) täysin vieraalle ihmiselle. Viestissä sykehdyttivät kielellinen sujuvuus, rikkaat sanat ja kielikuvat sekä virheettömyys." (Milja 20 v.)

"Ilmoituksen runollisuus ja älykäs teksti vetosivat minuun." (Emmi 46 v.)

"Tosin joukosta putosivat armottomasti ne, jotka eivät jaksaneet kirjoitella pidempään ja syvällisemmin eli eivät olleet kirjallisesti / verbaalisesti ilmaisuvoimaisia." (Saija)

Tästä saimme idean käyttää samanlaisuusvalintaan kuuluvaa filtterteoriaa tarkentamaan samanlaisuusvalinnan periaatteita. Käytämme sitä tässä yh-

teydessä hieman sovellettuna. Syy tähän on se, että Kerckhoffin ja Davisin (1962) alkuperäinen filtteriteoria ei sellaisenaan toimi tässä yhteydessä kumppanin valinnan kriteerinä. Alun perin tässä teoriassa kumppanin valinta ymmärretään vaiheittain eteneväksi siten, että aluksi yksilöt parisuhdetta luodessaan nojautuvat homogaamisiin kulttuuritekijöihin ja tämän jälkeen arvojen samanlaisuuteen ja lopulta keskinäisten tarpeiden täydentymiseen.

Filtteriteorian perusrakenne säilyy tutkimuksessamme samana, mutta ero syntyy siitä, että kirjoittajien välillä on tässä tapauksessa ilman lisäksi myös metreittäin kaapelia ja tietokoneet. Emme muuta alkuperäisestä ideasta mitään, vaan lisäämme siihen yhden vaiheen edeltämään jo olemassa olevia vaihteita. Sovellettu filtteriteoria alkaa siitä, että kirjoittajat parisuhdetta luodessaan nojautuvat ensin pelkän tekstin laadun perusteella saatuun vaikutelmaan ja vasta sen jälkeen kiinnitetään huomiota arvojen samanlaisuuteen ja muihin yhdistäviin tekijöihin.

”Tämä mies kirjoitti ihanan romanttisesti ja kauniisti [...] Nyt tämä uskomaton juttu on kestänyt jo kaksi ja puoli vuotta ja loppua ei näy, koska rakkaus vain lujittuu ja syvenee. [...] Me pidämme samoista asioista.” (Birgitta 48 v.)

7.3 Täydentämisvalinta

Samanlaisuusvalintaa hyvin lähellä on usein myös täydentämisvalinta. Lukiessamme ihmisten kirjoittamia tarinoita (17 kpl) ja yrittäessämme pohtia, mikä kriteeri olisi kulloinkin hallitsevin, kohtasimme ongelman: raja samanlaisuusvalinnan ja täydentämisvalinnan välillä on kuin veteen piirretty viiva. Useat lukukerrat auttoivat meitä hahmottamaan eron samanlaisuus- ja täydentämisvalinnan välillä.

Parhaiten ymmärsimme täydentämisvalinnan periaatteen Winchin teorian kautta. Teoria perustuu siihen, että kumppanilla toivotaan olevan tiettyjä ominaisuuksia, jotka täydentävät omia, ehkä tiedostamattomiakin tarpeita. (Winch 1958, 119.) Täydentämisvalinnassa tarpeet liittyvät luonteen ominai-

suuksiin, esimerkiksi passiivinen henkilö etsii aktiivista ja hallitsevaa, puheli-as vaiteliasta ja huolimaton järjestystä rakastavaa. Näin toimiessaan yksilö saa mahdollisuuden toteuttaa niitä luonteensa puolia, jotka ovat jääneet kehittymättä tai estyneet. Esitietoisissa mielikuvissa kumppaniksi valitaan ihminen, joka täydentää omaa minäkäsitystä. (Himberg, Laakso, Peltola & Vidjeskog 1995, 104.)

”Tarkoituksena oli lähinnä löytää mukavaa seuraa kesäksi [...] yhteensopivuusprosenttien ollessa tarpeellisen korkeaksi näkemälläni tasolla, kirjoittelin lyhyen ja hauskan, mutta myös ehdottoman paikkaansa pitävän esittelyn itsestäni eräälle neitokaiselle.” (Janne 24 v.)

Täydentäminen voi perustua myös siihen, että rakastetusta etsitään omaa ihanneminää vastaavaa ihmistä, tällöin se minkälaisena yksilö pitää itseään heijastuu tapaan nähdä kumppani. Rakkaus laajentaa yksilön minää rakkauksen kohteen fyysisessä ja psyykkisessä olemuksessa. (Murstein 1986, 32-34.)

”Miten tällainen karismaattinen, fiksu, kypsä, empaattinen, romanttinen, hyvin toimeentuleva ja kaikin puoli ihana mies voi olla vielä vapaalla jalalla? Hän oli paljon enemmän, mitä olin toivonut. Hän oli itse asiassa täydellinen, minulle täydellinen.” (Armi 33 v.)

7.4 Sattuma

Kumppanin valinta on sattumaa tapahtuipa se missä vain, mutta Internetissä, jos missä, sattuma on suoranainen vaikutin. Jälkeenpäin ajatellen olisimme odottaneet, että sattumaan viittaavia tarinoita olisi tullut enemmän kuin nyt saimme (13 kpl). Sen sijaan, että tapahtumia olisi kuvattu suoranaيسena satumana, puhuttiinkin useimmiten kumppanin etsimisestä tietyin kriteerein. Asia puhututti ja mietitytti meitä siksi, että vaikka kumppanin löytyminen vaikkapa tanssilavalta on jo sattumaa sinänsä, niin Internetissä asiat tietyllä tavalla kärjistyvät. Verkossa ulkoiset seikat, ääni ja koko olemus jäävät pois, jolloin jäljelle jäävät vain sanat. Sanojen avulla, olkoon ne sitten nimimerkkejä

tai käytyä keskustelua, pitää pystyä paljastamaan itsestä jotain sellaista, johon toinen voi tarttua ja joka mahdollistaa syvemmän kontaktin (Määttä 1995, 38).

"Sitten eräänä päivänä satuin kuin vahingossa sellaiselle sivustolle, jossa ilmoitteli sinkkuja tältä alueelta. No, eihän se mitään ota jos ei annakaan, tuumailin kun selailin ilmoituksia itsekseni hihitellen.[...] Sitten silmiini osui lyhyt ja ytimekäs ilmoitus, jossa kaikista kiinnostavin ominaisuus oli ilmoittajan käyttämä nimimerkki." (Irene)

"Nimimerkki April kiinnitti heti huomioni. "Sinulla on erittäin kaunis nimi", avasin. Minusta huhtikuu sisältää Suomen vuodenajoista eniten potentiaalia, se on kuin perjantaiamu töissä. Muutaman lauseen jälkeen minut oli tarkistettu ja onko omat hampaat. Se riitti, kutsuin Hänet illaksi ravintolaan syömään." (Ville)

Avoimuus on tärkeää suhteen kehittymiseksi ja osapuolten on annettava itsestään tietoja, joita toinen voi arvioida ja kytkeä omaan tilanteeseensa. Näin ollen kaksi ihmistä saattavat rakastua toisiinsa, jo he pystyvät paljastamaan sisimpänsä toisilleen. (Lenné-Axelson ym. 1980, 101.) Saatu informaatio, kontaktit ja kommunikaatio ovat kumppaninvalintaprosessin ja parisuhteen kehittymisen kannalta keskeisiä. Tällaisia arvokkaita tiedonmurusia ovat esimerkiksi henkilökohtaisesti tärkeät mielipiteet, menneisyyteen liittyvät asiat ja tulevaisuuden suunnitelmat; siis asioita, joita kerrotaan vain tarkoituksella ja jollekin tärkeälle ihmiselle. Parisuhteen muodostuminen voi edetä vähitellen ja huomaamatta niin, että pari ei myöhemmin osaa kuvata tiettyä hetkeä, milloin rakastuminen tapahtui. (Cozby 1973, 80-84.)

7.5 Valituksi tuleminen

Aineistostamme löytyi kolme tekstiä, joista kriteeriksi nousi valituksi tuleminen. Kaikissa tapauksissa henkilö koki olevansa myönteisen huomioonvoinnin kohde, sen sijaan että kyse olisi ollut kielteisemmäksi koetusta ajohajdista.

”Kuukauden verran kirjoittelimme säästä ja kaupunkirakenteista. Hohhojaa... Sitten Pekka päätti, että nyt saa säätiödotukset riittää. Hän halusi henkilökohtaista tietoa minusta. Niinpä hän kirjoitti pitkän listan kysymyksiä, joihin hän halusi vastauksia. Kiltisti vastasin kaikkiin kysymyksiin ja hän piti lukemastaan.” (Lotta)

Saamamme kolme tarinaa täyttävät perinteiset odotukset sukupuolirooleista, eli aloitteen tekijänä oli jokaisessa tarinassa ollut mies. Näihin kertomuksiin voikin soveltaa Machowitzin (1981) opiskelijoiden keskuudessa tekemää tutkimusta, jonka mukaan aloitteen tekijänä parisuhteen muodostumisessa oli lähes aina mies. Toisenlaisia tuloksiakin löytyy. Muun muassa Kelley (1981) työryhmineen on tutkinut naisten ja miesten aktiivisuutta aloitteen tekijänä parisuhteen muodostumisessa. Tuon opiskelijoiden keskuudessa tehdyn tutkimuksen mukaan taas naiset olivat selkeästi aktiivisempia kuin miehet.

Pelkästään näiden tutkimusten ja saamiemme tarinoiden pohjalta on vaikea ottaa kantaa siihen, onko sukupuolten välillä eroja aktiivisuuden osalta. Toisaalta tutkimukset ovat vanhoja ja ajat ovat muuttuneet. Sekin pitää muistaa, että me kurkistelemme suomalaiseen sielunmaisemaan ja niin länsimainen kuin kulttuurimme onkin, amerikkalaisten kulttuuri on kuitenkin erilainen.

Valituksi tulemiseen liittyy joskus myös piirre, että ihminen haluaa sitä, mitä hän ei voi saada. Vaikeasti saavutettavan tavoittelun perimmäinen ajatus lienee siinä, että jos joutuu tekemään kovasti töitä jonkin saamiseksi, asiaa myös arvostaa enemmän jälkeenpäin. Walsterin, Walterin, Piliavinin ja Schmidtin (1973) tekemässä tutkimuksessa vaikeasti saavutettavan naisen lumoa näytti edistävän usko siitä, että tällaisen kumppanin seurassa esiintyminen lisäisi miehen arvostusta muiden miesten silmissä.

7.6 Fyysinen miellyttävyys

Kaikkein pienin ja yllättävin osa kumppanin valinnan kriteereitä tarkastellessa oli fyysisen miellyttävyyden merkitys. Meille tämä oli yllättävin siksi, että verkossa toimiessa on mahdotonta tietää toisen ulkonäköä ja olisi voinut olettaa, että sitä ei mainita lainkaan. Toinen voi kyllä kuvailla itseään, mutta siinäkin tapauksessa olemme vain toisesta luomamme mielikuvan varassa. Fyysisen miellyttävyyden yhteyteen liitetään usein stereotypioita siitä, että hyvännäköinen ihminen on myös herkempi, ystävällisempi, älykkäämpi ja niin edelleen. Fyysisesti miellyttävinä koetuksi ominaisuuksiksi on yleensä todettu muun muassa kasvot, silmät, vartalo, vaatetus sekä pituus, mutta on myös hyvä muistaa, että kauneus on aina katsojan silmissä. (Graziano, Jensen-Campbell, Shebilske & Lundgren 1993, 522-523; Zebrowitz, Olson & Hoffman 1993, 453-461.)

Sitä, missä määrin ulkonäkö yksin vaikuttaa kumppanin valintaan, on vaikea selvittää. Usein miellyttävä ulkonäkö saa aikaan alkukiinnostuksen, mutta itse suhteen syntyminen ja eteneminen on kiinni muista tekijöistä. Joskus voi käydä myös niin, että kumppani koetaan fyysisesti kauniiksi parisuhteen edettyä jo pitkälle, mutta suhteen alkamiseen vaikuttivat täysin muut tekijät kuin ulkonäkö. (Murstein 1986, 104-109.)

Melkein kaikissa saamissamme vastauksissa kirjoittajat olivat jossakin vaiheessa pohtineet fyysiseen miellyttävyyteen liittyviä asioita, mutta vain yksi vastaajista kertoi suoraan ulkonäöllä olevan merkitystä ja teki sen myöskin tiettäväksi jättämässään profiilissa:

”Sinun toivoisin olevan noin 25-35 -vuotias. Ulkonäöllä on kieltämättä merkitystä joten toivottavasti olet urheilullinen ja muutenkin hyvännäköinen.” (Mikko)

Vaikka muut kirjoittajamme eivät tuoneet ulkonäköön liittyviä toiveita tai vaatimuksia suoraan esille, pystyimme rivien välistä epäilyksettä lukemaan sen, että ulkonäkö on merkittävä tekijä siinä tilanteessa, kun tavataan ensimmäis-

tä kertaa. Ulkonäöllä ja viehätysvoimalla on oma merkityksensä. Se joko työntää luotaan tai miellyttää ensi silmäyksellä. (Lenné-Axelson ym. 1980, 97.) Monet kuvailivat omia reaktioitaan ja pelkojaan hyvin yksityiskohtaisesti siinä vaiheessa kun ensitapaaminen oli edessä.

”Saavuttuamme ravintolaan, hän auttoi takkini pois ja otti omansa pois. Ou my God, hänellä oli folio-paita, täysin kiiltävän hopea paita, kera kiiltävien housujen ja paksun naistenmallisen kukkaron, jonka hän laski ruokapöydälle niin, että kaikki setelit tursuivat ulos siitä.” (Alisa 25 v.)

Kirjoittajat kuvailevat ihastuneensa ja jopa rakastuneensa kumppaniinsa jo ennen kasvokkain tapaamista tai kuvan näkemistä. Monet puhuvat juuri rakkaudesta ja silti pitävät ulkonäköä yhtenä sellaisena tekijänä, joka voi romuttaa verkossa alkaneen suhteen. Tästä syystä monet jännittivät nimenomaan sitä, miltä nettirakkaus oikeasti näyttää. Jännitys oli joillakin jopa niin kova, että olivat suunnitelleet ”selviytymisstrategioita” sen varalle, että toinen olisi näyttänyt omasta mielestä aivan kamalalta.

”Samaisena iltana kaverini kävi katsomassa siinä treffipaikassamme, että minkä näköinen mies siellä olisi vastassa. Jos se olisi ollut joku aivan hirveä, olisin vetänyt oharit ja jäänyt menemättä. Siellä hän oli punainen ruusu kädessään.” (Alisa 25 v.)

Ja tuntuipa ihastuksen kohteen ulkoinen olemus mietityttävän joskus myös läheisiäkin:

”Pikkuveikkaa ei kiinnostanut suinkaan siskon turvallisuus tai treffikaverin henkiset ominaisuudet, hän oli kauhuissaan, kun en ollut edes valokuvaa nähnyt, että ”jos se vaikka onkin ihan helvetin ruma” ” (Laila 27 v.)

8 KOLME KUMPPANINVALINNAN TAPAA

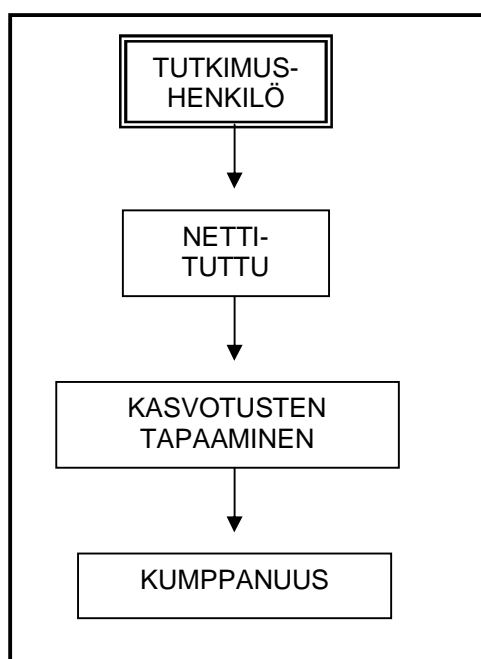
Jatkoimme sitkeästi aineistomme lukemista samalla ymmärtäen, että emme voi muotoilla tämän tutkimuksen perusväittämiä jo aikaisemmin luotujen teorioiden ja tutkimuksen pohjalle. Emme, koska tutkimusaineistoa käsitellessämme meille valkeni yhä kirkkaampana se totuus, että Internetissä tapahtuvassa kumppaninvalinnassa on sellaisia erityispiirteitä, joita ei muissa kumppaninvalintaa koskevissa teorioissa ole. Grounded Theoryn perusajatusta hyödyntäen annoimme aineiston ”puhua” meille, ja vähitellen loimme oman, Internetissä tapahtuvan kumppaninvalinnan teorian.

Kategorioiden löytäminen ei ollut helppoa. Aloitimme yhteyksien etsimisen jo muutaman kirjoituksen perusteella. Ensimmäisen lukukerran jälkeen pysähdyimme miettimään, oliko lukemissamme teksteissä mitään yhdistäviä tekijöitä kumppanin valintaan liittyen. Tekstit olivat erilaisia ja rikkaita, keskeisen asian löytäminen oli vaikeaa ja vaati monta lukukertaa. Vihdoin löysimme kaikkia kirjoituksia yhdistävän tekijän, eli sen, että kaikissa teksteissä kerrottiin siitä, miten nettituttu löytyi, kuinka kauan kirjoiteltiin ja oliko tuttuja mahdollisesti enemmänkin. Tekstit jatkuivat kuvauksilla ensitapaamisesta ja siihen liittyneistä asioista sekä suhteen etenemisestä. Jatkoimme lukemista ja vihdoinkin yhteyksiä alkoi löytyä niin, että pystyimme muodostamaan luokkia.

Luokitellessamme aineistoa saimme kolme erilaista tapaa valita kumppani Internetissä: yhden kirjoittajan valinta kumppaniksi, kumppanin valinta usean kirjoittajan joukosta sekä kumppanin valinta monien kirjoittajien joukosta ja useiden tapaamiskertojen jälkeen. Visualisoimme kategoriat siten, että ne ilmentävät Internetissä tapahtuvaa kumppaninvalinnan prosessia ja samalla helpottavat ymmärtämistä. Tarkastellessamme näiden kolmen kategorian piirteitä tarkemmin huomasimme, että yhteen kategoriaan ei voinut liittää pelkästään tiettyjä kumppanin valinnan kriteereitä. Sama kriteeri saattoi esiintyä kaikissa kolmessakin kategoriassa.

8.1 Yhden kirjoittajan valinta kumppaniksi

Ensimmäistä kategoriää kutsumme nimellä ”Yhden kirjoittajan valinta kumppaniksi”. Tähän kategoriiaan kuuluvat kaikki ne tutkimushenkilöt (32 kpl) jotka valitsivat verkosta vain yhden ihmisen jonka kanssa alkoivat vaihtaa sähköpostiviestejä. Kirjoittamalla tapahtunut tutustuminen johti kasvokkain tapaamiseen, minkä seurauksena muodostui lopulta kumppanuussuhde. Tähän kategoriiaan kuuluivat myös kaikki ne henkilöt, jotka hakivat kumppaniaan tietyillä, tarkoin määritellyillä kriteereillä.

Kuvio 1. Yhden kirjoittajan valinta kumppaniksi.

Ensimmäisen kategorian sisältä löysimme kumppanin valinnan kriteereistä valituksi tulemisen (1), sattuman (6), täydentämisvalinnan (11) ja samanlaisuusvalinnan (14).

Useat tutkimushenkilöt, jotka valitsivat yhden kirjoittajan kumppanikseen, käyttivät itse kumppanivalinnastaan termiä ”täsmähaku”, mikä mielestämme kuvaakin hyvin juuri tähän kategoriiaan kuuluvia tekstejä.

Tässä kategoriassa täydentämis- ja samanlaisuusvalinnan merkitys kumppanin-valinnassa korostui. Tämä on mielestämme luonnollista, sillä ”täsmähaulla” kirjoittajat saivat juuri sellaisia vastauksia sellaisilta ihmisiltä kuin halusivatkin:

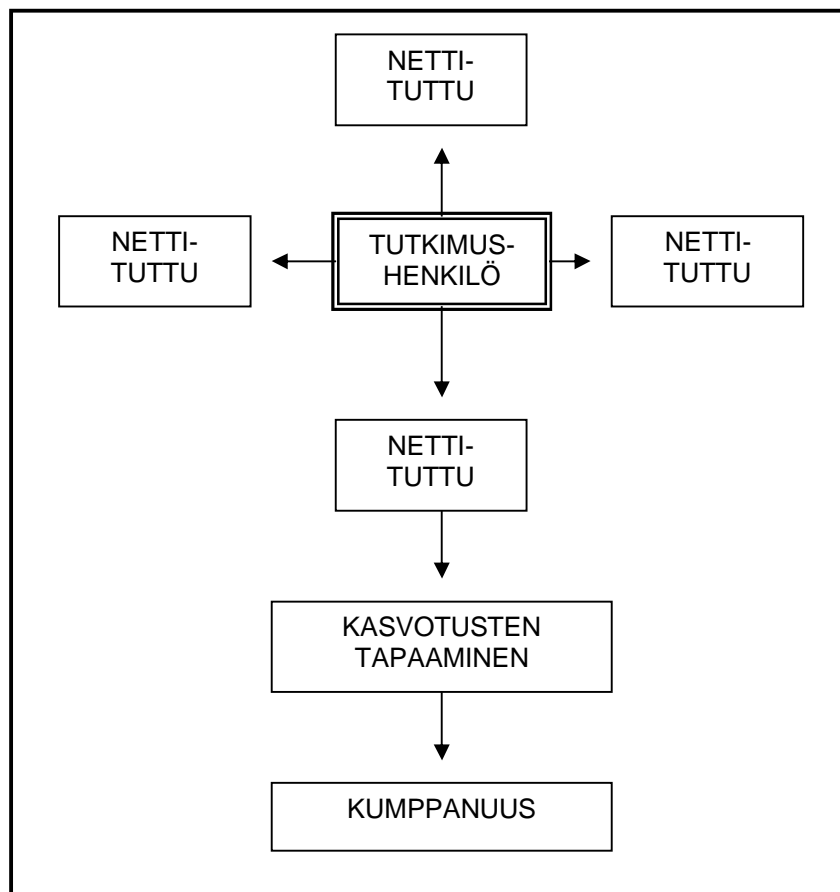
”Hakukriteereiksi laitoin aluksi akateemisen koulutuksen ja asumisen pääkaupunkiseudulla. Sain ’miljoona’ hakutulosta, joten kokeilin hyväkseni rajata miehet suomenkielisiin ja 175-190 senttisiin. Nyt tuli tulokseksi 237 kpl kriteereihin sopivia ehdokkaita. [...] Lisäksi hän vaikutti selvästi huumorin- tajuiselta, älykkäältä ja kaikin puolin tavalliselta musiikki- ja elokuva-alempareidenkin perusteella. Ikäkin oli sopiva: minua kolme vuotta vanhempi.” (Armi 33 v.)

”Hakukone esitteli kymmenkunta miestä tietyistä ikä- ja kokohaarukasta, jonka olin antanut. Valitsin pari, joiden kanssa kone antoi paljon ”yhteensopivuuspisteitä” ja lisäksi valikoin asuinpaikan mukaan.” (Tuovi 44 v.)

8.2 Kumppanin valinta usean kirjoittajan joukosta

Toisen kategorian nimesimme ”Kumppanin valinnaksi usean kirjoittajan joukosta” siitä syystä, että tähän joukkoon kuuluivat kaikki ne tutkimushenkilöt (19 kpl), jotka ovat kirjoitelleet netissä useamman henkilön kanssa, mutta tavanneet vain yhden kasvotusten. Tavatun henkilön kanssa syntyi lopulta myös kumppanuussuhde.

”Yhteensä noin kymmenkunta vastausta sain ja ehkä kolmeen tai neljään vastasin. Osa tuntui jo pelkästään ensimmäisen viestin perusteella täysin friikeiltä. muutamien kanssa kirjoittelin. yksi kuitenkin erottui muista. ” (Riina 23 v.)

Kuvio 2. Kumppanin valinta usean kirjoittajan joukosta.

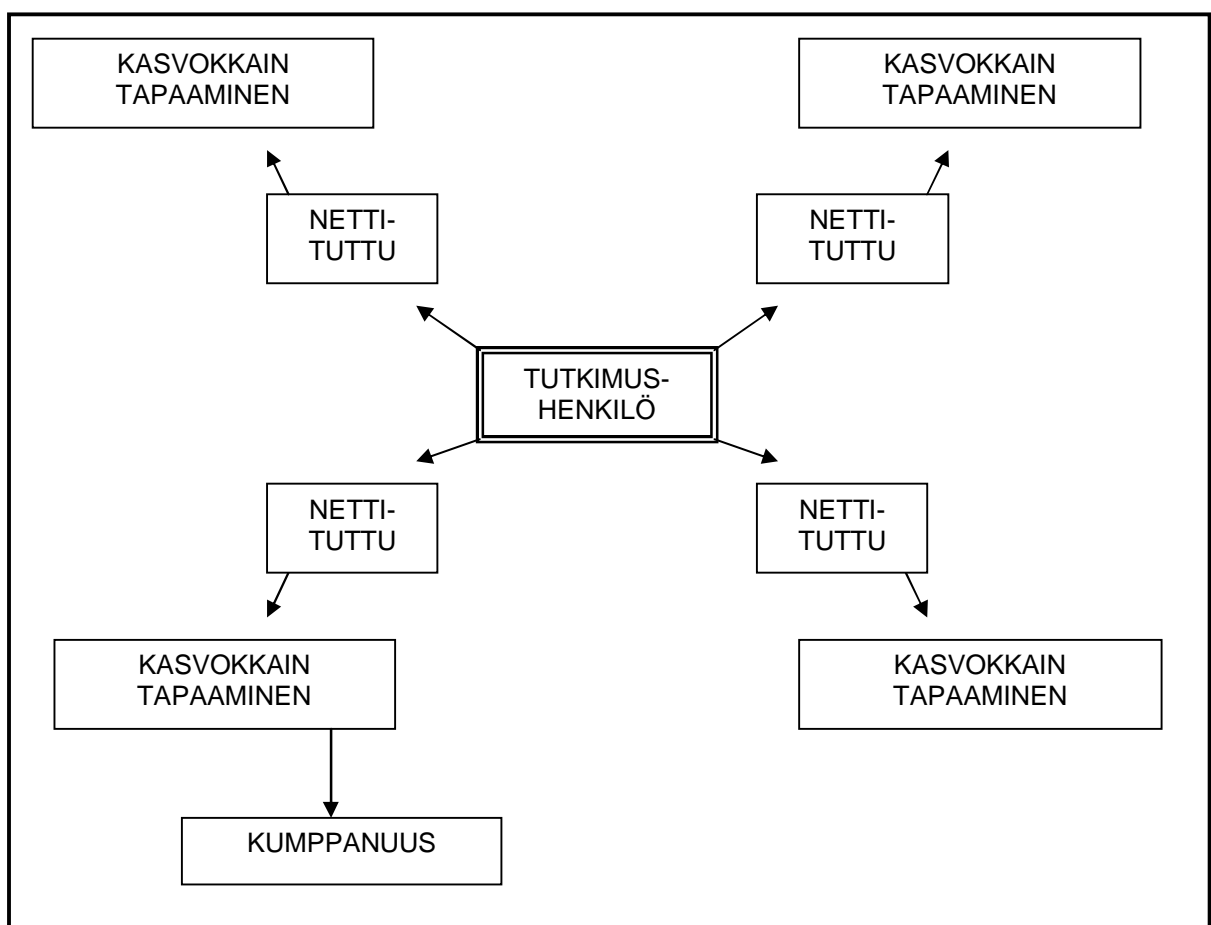
Kumppanin valinnan kriteereistä tähän kategoriaan sisältyivät sattuma (5), täydentämisvalinta (1), samanlaisuusvalinta (5) ja ihanneminän perusteella tehty valinta (1). Näiden lisäksi oli vielä seitsemän (7) tekstiä joissa kumppanin valinnan perusteena oli pelkästään kirjoitetun tekstin viehätysvoima:

"Nykyinen poikaystäväni sai viestinsä erottumaan satojen muiden joukosta pituudella; hän oli kirjoittanut useita sivuja (13 kt) täysin vieraalle ihmiselle. Viestissä sykehdyttivät kielellinen sujuvuus, rikkaat sanat ja kielikuvat sekä virheettömyys. Netissä saa usein mailleja, joissa kirjoitusvirheitä pelottavan paljon." (Milja 20 v.)

"Yksi saamistani vastauksista herätti heti minussa halua kirjoittaa hänelle ja tutustua häneen paremmin. Ilmoituksen runollisuus ja älykäs teksti vetosivat minuun." (Emmi 46 v.)

8.3 Kumppanin valinta monien kirjoittajien joukosta ja usean tapaamisen jälkeen

Kolmannen kategorian nimesimme sen sisällön mukaan ”Kumppanin valinta monien kirjoittajien joukosta ja usean tapaamisen jälkeen”. Tälle ryhmälle oli tunnusomaista se, että tutkimushenkilöt (20 kpl) kirjoittelivat monien nettituttujensa kanssa, käyden myös useiden kanssa treffeillä. Kasvotusten tavattujen ihmisten joukosta tutkimushenkilö valitsi yhden kumppanikseen.

Kuvio 3. Kumppanin valinta monien kirjoittajien joukosta ja usean tapaamisen jälkeen.

Kumppaninvalinnan teorioiden osalta tämä kategoria on kirjavin. Tähän luokkaan kuuluvat fyysisen miellyttävyyden teoria (1), samanlaisuusvalinta (3),

sattuma (2), valituksi tuleminen (2), täydentämisvalinta (5), tekstin perusteella tehty valinta (5) ja ihanneminä (2).

"[...] vastauksia tuli kymmenkunta. Heistä tapasin kasvokkain viisi. Kirjoittelimme muutamia viestejä ennen tapaamista. [...] kandidaateista viimeisenä katsastettu jäi mieleen, ei mitenkään salamana kirkkaalta taivaalta, mutta kuitenkin koko ajan odotin häneltä viestejä, ne olivat aina jotenkin samalla aaltopituudella ja parin tapaamisen jälkeen alkoi kemiallinen reaktio, joka ei vieläkään ole pysähtynyt." (Ritva)

"Treffejäkin sovittiin ja niillä käytiinkin. Tuntui vain että kaikki kiireiset ihmiset lähettävät vastauksia. On miljoona menoa ja saman verran harrastuksia. Vähän siinä on orpo olo, kun tuntuu että eipä paljon ole aikaa odotettavissa. Muutaman yrityskerran jälkeen olin jo valmis luopumaan. Mutta kuitenkin päätin vielä kerran koittaa." (Juha 32 v.)

Tälle ryhmälle on tyypillistä, että halutaan lähteä hyvin nopeasti tapaamaan nettituttua kasvotusten. Monet kertovat, että ei haluta rakentaa omaa mielikuvaa toisesta liian pitkälle, vaan halutaan säästää itseä pettymyksiltä ja sen vuoksi nähdä toinen mahdollisimman nopeasti kasvotusten:

"Vastasin kuitenkin muutamaan ilmoitukseen ja aika nopean meilailun jälkeen ehdotin tapaamista, sillä tiesin, että kirjeenvaihdossa mielikuvitus saa siivet ja tapaaminen saattaa olla raju pudotus todellisuuteen, varsinkin kun moni innostuu markkinoimaan itseä oikein tosissaan." (Pirkko 43 v.)

9 LUOTTAMUKSEN SYNTYMINEN

Luottamuksen syntymisen tarkastelu oli yksi keskeisimpiä tutkimusongelmia ja tämän asian tuumailusta koko työ oikeastaan sai alkunsa. Kahvimukien ääressä päivittelimme ihanan uhkarohkeita ystäviämme, jotka hehkuivat vastarakastuneen onnea nettituttunsa kanssa, joka vielä kuukausi sitten saattoi kulkea lempinimellä Herra Virtuaalimies. Miten voi luottaa omaan intuitioonsa ja vaikutelmaansa toisesta pelkän tekstin perusteella?

Ongelmaa lähestyttiin jälleen lukemalla ties monennenko kerran saamamme koko aineisto läpi. Paperit olivat tässä vaiheessa jo hiirenkorvalla ja mekin osasimme osan tarinoista jo melkein ulkoa. Kirjoittajat tekstien takaa olivat tulleet meille jo niin läheisiksi, että pystyimme keskustelemaan henkilöistä heille antamillamme nimillä ja hakemaan oikeaa paperia paksusta nivaskasta ihan muutaman muistissa olevan yksityiskohdan perusteella.

Luottamuksen kehittymisen ja siihen vaikuttavien asioiden osalta koko aineisto voidaan jakaa kahteen ryhmään. Ensimmäinen ryhmä pitää luottamuksen syntymistä tärkeänä ennen kasvokkain tapaamista ja luottamuksen kehittymiseen vaikuttavat monenlaiset asiat, myös sellaiset, jotka ensilukemalta vaikuttavat hyvinkin merkityksettömiltä. Toiselle ryhmälle puolestaan on tyypillistä se, että luottamus rakennetaan vasta ensitapaamisen jälkeen. Nämä kirjoittajat eivät kiinnittäneet luottamuksen rakentamiseen erityistä huomiota, tämä toimintatapa oli heille tietoinen valinta. Ei siksi, että luottamus olisi heidän mielestään vähäpätöinen asia, vaan siksi, että he halusivat pitää tilanteen neutraalina.

Luottamuksen osalta aineisto jakautui kahtia mukaillen aiemmin luotuja kumppanin valinnan kategorioita. Kategorioista ensimmäinen kuuluu kokonaisuudessaan ensimmäiseen ryhmään, jossa luottamuksen syntymistä pidettiin tärkeänä ja sen eteen nähtiin vaivaa. Kolmas kategoria kuuluu puolestaan luottamuksen osalta toiseen ryhmään, joka ei pitänyt luottamuksen syn-

tymistä jo Internetissä olennaisena. Toisen kategorian tekstejä ei voinut suoraan sijoittaa kumpaankaan ryhmään, vaan jouduimme tarkastelemaan niitä hieman tarkemmin. Luettuamme toisen kategorian tekstit läpi huomasimme, että ne jakaantuvat tasan ensimmäiseen ja toiseen ryhmään.

9.1 Ensimmäinen ryhmä: huolellista luottamuksen rakentamista

Luottamuksen laatuun kiinnittivät eniten huomiota kaikki ensimmäiseen kategoriaan kuuluvat henkilöt ja puolet toisen kategorian kirjoittajista. Meistä tämä oli luonnollista, koska tälle ryhmälle oli tyypillistä, että lyhyenkin ajan sisällä he viestittelivät nettitutulleen muiden ryhmien henkilöitä enemmän. Mietimme pitkään, miksi juuri nämä ihmiset halusivat rakentaa luottamusta huolellisesti ennen tapaamista.

Huomasimme, että ensimmäiseen kategoriaan kuuluivat ne, jotka olivat hakenneet kumppania ”täsmähaulla”. Ehkä oli siis niin, että kirjoittajat halusivat varmistua siitä, että kumppani olisi varmasti sellainen, mitä antoi ymmärtää ja jota alunperin haettiin. Monet kirjoittivat myös siitä, kuinka luottamuksen syntyyn vaikuttivat erityisesti itsestä kerrotut, henkilökohtaiset asiat. Keskustelua käytiin syvällisesti myös ystävistä, perheistä ja elinympäristöstä, ja tätä pidettiin luottamusta syventävänä seikkana.

”Viestittelimme paljon perheistämme ja esim. iso-vanhemmistamme ja jotenkin ajattelin, ettei mummon kasvatama poika voi olla kovinkaan psykopaattinen tai vaarallinen, ehkä siksi luottamus syntyi.” (Laila 27 v.)

Lisäksi useat ensimmäiseen kategoriaan kuuluvat olivat liikkeellä vakavasti tositaroituksella ja saavuttamalla syvän luottamuksen toiseen he halusivat säästää itseään pettymyksiltä ja sydänsuruilta.

”Kirjoittelun perusteella tunsin, että mielenkiinnon kohteet ja ajatukset olivat samoilla linjoilla. Samoin elämänarvot ja harrastukset. Siksi menin hyvin luottavaisin mielin ensitreffeille.” (Sini 35 v.)

"Olimme n. 2kk:n ajan chattaileet melkein päivittäin, joten kyllähän siinä ajassa ihmistä oppii tuntemaan." (Emilia 26 v.)

9.2 Toinen ryhmä: luottamuksen synty Internetissä ei olennaista

Vastakohtana edelliselle ryhmälle aineistostamme löytyivät kolmanteen ja osittain myös toiseen kategoriaan kuuluvat henkilöt, jotka kirjoittelivat monien kanssa verkossa ja tapasivat heistä useita myös kasvokkain. Tälle ryhmälle oli tyypillistä se, etteivät he lähteneet rakentamaan luottamusta systemaattisesti ennen ensitapaamista, kuten edellinen ryhmä, vaan halusivat nähdä ihmisen kasvokkain ja vasta tämän jälkeen arvioida suhteen mahdollisuuksia ja sitä kautta luottamuksen rakentumista. Heille tärkeintä oli tavata nettituttu mahdollisimman pian, riitti että perustuntuma toiseen oli positiivinen.

"Eräänä tiistai-iltana linjalle osui Lassi ja hetki jutustelun jälkeen päätin lähteä häntä tapaamaan. Olin päättänyt käydä katsomassa, menköön syteen tai saveen. [...] Ei meillä kummallakaan sen kummempia ennakkokäsityksiä toisistamme ollut. Sen verran nopeasti päätimme tavata. Odotuksetkin pidimme varsin tiukasti kurissa." (Leevi 29 v.)

"Kolmen päivän kuluttua ensimmäisestä yhteydenotosta mies ehdotti, että tapaisimme, koska hänen mielestään pitkäaikainen kirjoittelu ei ollut hyvä asia. sen vuoksi, että toisesta muodostuu tietty kuva, joka on ihan eri kuin todellisuus – lyhyemmästä kirjoittelusta ei ehdi kuvaa muodostua." (Emmi 46 v.)

Luottamusta ei tämän ryhmän kohdalla pidä ymmärtää kuitenkaan niin, etteikö se millään muotoa olisi ollut läsnä. Keskusteluissa luottamus puhututti, mutta siitä ei tehty itseisarvoa tai sen puuttumisesta estettä kasvokkain tapaamiselle. Tähän ryhmään kuuluvat ovat tavallaan seikkailijoita, jotka haluavat ottaa ihmisen vastaan sellaisena kuin hän on, he eivät halunneet "valmista pakettia", jossa pituus, paino, harrastukset ja mielipiteet olisivat olleet kohdallaan.

9.3 Ryhmien vertailua

Keskeisin ero näiden kahden ryhmän välillä luottamukseen suhtautumisessa on siinä, miten langan toisessa päässä olevaa ihmistä lähestytään. Ensimmäisen ryhmän kirjoittajat ovat hakeneet kumppania täsmähaulla ja he käyttivät aikaa varmistuakseen, että kumppani on varmasti sitä, mitä alun perin haettiin. Toisella ryhmällä ei ole tarkkoja toiveita siitä, millainen kumppanin pitäisi olla. Siksi he eivät myöskään koe mahdollisia yllätyksiä, positiivisia tai negatiivisia, niin henkilökohtaisesti luottamuksen pettämiseksi kuin ensimmäinen ryhmä.

Mutta olipa luottamusta rakennettu pitkään ja hartaasti tai sitten ei ollenkaan, kaikki olivat ennen kasvokkain tapaamista tavallaan pisteessä nolla, myös ensimmäinen ryhmä, niin erikoiselta kuin se kuulostikin. Jokainen kirjoitti siitä, kuinka aiemmat keskustelut, haaveet ja ehkä rakkaudentunnustuksetkin siirrettiin syrjään ja odoteltiin kumppania tapaamispaikassa aivan kuin hänestä ei oltaisi kuultu aiemmin. Ryhmät olivat tapaamisen alussa siis samalla viivalla.

”Lähdin tapaamiseen sillä fiiliksellä, että tämä nyt tulee olemaan sitä samaa kuin aina ennenkin eli en odottanut tapaamiselta yhtään mitään. Ehkä tämän vuoksi osasin olla rennompi ja meillä oli todella mukavaa.” (Susanna 24 v., ryhmä 2.)

”Vaihdoin maileja lähes päivittäin, joskus useitakin päivässä. Kirjoittelimme ehkä noin kuukauden ja sitten vaihdoin numeroita ja soittelimme muutamia kertoja ja sovimme tapaamisesta. [...] Odotellessani sovituksessa paikassa, en juuri jännittänyt, sillä ajattelin hänen olevan kovin paljon omista sanoista poikkeava etenkin ulkonäöllisesti. Pahinta odotuspaikalla oli se, kun katsoo ihmisiä ja odottaa jonkun lähestyessä että onko juuri tuo nyt hän.” (Milja 20 v., Ryhmä 1)

E erityisen mielenkiintoista oli se, että jos tapaaminen osoittautui onnistuneeksi, aiemmin koetut tunteet otettiin uudestaan mukaan kuvaan ja suhdetta lähdettiin jatkamaan siitä, mihin verkossa jäätiin. Jos taas tapaaminen syystä tai toisesta epäonnistui, niin kaikki haaveet ja mielikuvat pysyivät nolatilassa.

Ryhmiä toimintatapojen keskinäistä paremmuutta emme luonnollisestikaan voi vertailla. Kummankin ryhmän edustajat kirjoittivat toiminnallaan pyrkineensä suojaamaan itseään pahoilta kolhuilta ja pettymyksiltä. Se miten asia käytännössä hoidettiin, rakentamalla luottamusta pitkään tai pysymällä neutraalina, on pikemminkin persoonallisuuden piirteisiin liittyvä tekijä, ei niinkään oikeiden tai väärin toimintatapojen valitsemista.

10 KUMPPANUUDEN SYNTYMISTÄ EDESAUTTANEET TEKIJÄT

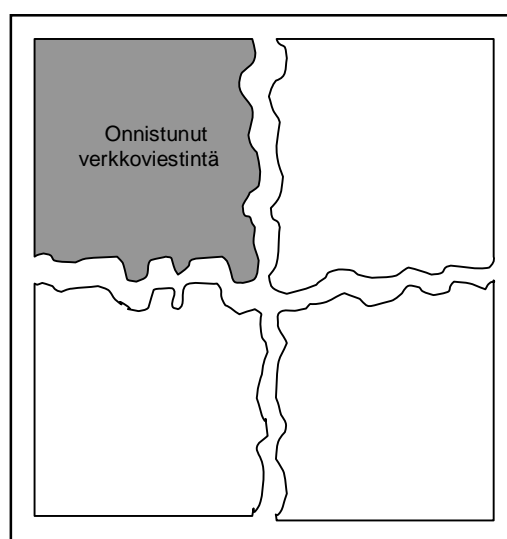
Tässä luvussa tarkastelemme niitä tekijöitä, jotka edesauttoivat tutkimushenkilöidemme kohdalla kumppanuuden syntymistä. Tämän kappaleen tarkoituksena on koota yhteen aikaisemmissa luvuissa käsitellyt asiat, sillä osien kokoamisen kautta on helpompi ymmärtää kumppanuuden syntymisen prosessi kokonaisuutena, jossa vaikuttavat monet tekijät.

Emme voi rajoittaa kumppanuuden syntymistä edesauttaneiden tekijöiden tarkastelua yksistään verkossa tapahtuvaan kanssakäymiseen ja siellä vaikuttaviin tekijöihin, koska ihmiset eivät elä verkossa vuorokauden ympäri. Tutkijoina meidän on ymmärrettävä se, että vaikka tutkimme verkossa alkunsa saanutta rakkautta, verkon ulkopuoliset asiat eivät voi olla vaikuttamatta asioiden kulkuun. Tietyssä vaiheessa tarkastelun on siirryttävä verkon ulkopuoliseen maailmaan, koska parisuhde rakennetaan lopullisesti verkon ulkopuolella. Verkko toimii vain tapaamispaikkana.

Kirjoittajien teksteistä nousi esiin neljä keskeistä kumppanuuden syntyä edesauttanutta tekijää: onnistunut verkkoviestintä, kriteerien täytyminen, luottamus joko ennen kasvokkain tapaamista tai sen jälkeen sekä onnistunut ensitapaaminen kasvokkain. Käsitlemme näitä osasia ikään kuin palapelinä. Esittelemme aluksi palan kerrallaan ja rakennamme kokonaisuutta vähitellen. Lopuksi kokoamme yksittäisistä paloista kokonaisuuden.

10.1 Onnistunut verkkoviestintä

Kaikki lähti liikkeelle siitä, että kirjoittajat tekivät itsensä verkossa jotenkin näkyväksi, olipa tapana sitten reaaliaikaisen keskustelun käyminen, toisen ilmoitukseen vastaaminen tai oman ilmoituksen jättäminen. Onnistunut verkkoviestintä oli tae sille, että kirjoittaja huomattiin ja että hän pystyi käymään keskustelua ja halutessaan kirjoittamaan ongelmistaan ja tunteistaan linjan toisessa päässä olevalle ihmiselle, ja sitä kautta siirtymään prosessissa eteenpäin.

Kuvio 4. Onnistunut verkkoviestintä

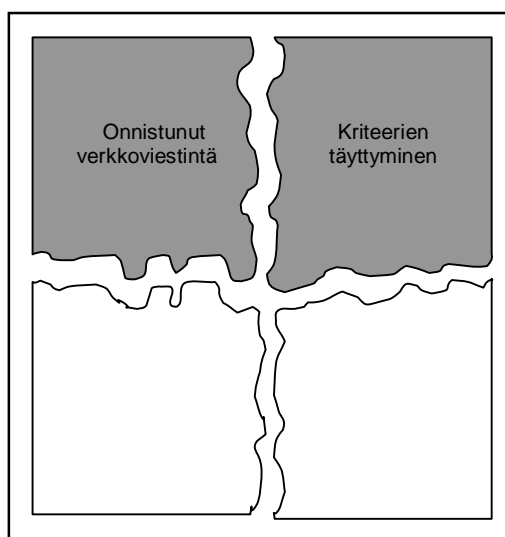
Onnistunut verkkoviestintä on siinä mielessä suppean kuuloinen nimi ensimmäiselle palaselle (Kuvio 4.), että se ei paljasta kaikkia viestinnän taustalla vaikuttavia asioita. Yksittäistä palastakin on ajateltava useasta pienestä palasesta muodostuvana kokonaisuutena. Verkkoympäristö kaikkine puolineen luo kontekstin, johon vuorovaikutus kiinnittyy. On muistettava verkkoympäristön omaleimaisuus ja se, että siellä tapahtuva, pääosin sanoihin nojautuva viestintä on erilaista kuin verkon ulkopuolella tapahtuva, monimuotoisempi viestintä. Voisi ajatella, että verkossa itsensä huomatuksi saavilla ihmisillä on tietyllä tapaa jotain yhteistä. He pystyvät tuottamaan tekstiä, joka huomataan.

Onnistunut verkkoviestintä oli kumppanuuden kannalta siinä mielessä avainasemassa, että jos viestintä ei onnistunut, kirjoittajat unohtivat ehdokkaan välittömästi. Viestintä toimi ikään kuin valintatyökaluna, jonka avulla pystyttiin karsimaan joukosta pois ne, joiden kanssa kirjoittaja ei omasta mielestään koskaan tulisi muodostamaan kumppanuutta.

*”Valitsin pari parasta, joiden kanssa aloin kirjoitella. Tapaa-
miseen järkevään aikaan ei työkiireiden vuoksi seuraavaan
pariin viikkoon ollut mitään mahdollisuutta. Kirjoittaminen oli
antoisaa. Tosin joukosta putosivat armottomasti ne, jotka ei-
vät jaksaneet kirjoitella pidempään ja syvällisemmin, eli eivät
olleet kirjallisesti / verbaalisesti ilmaisuvoimaisia.” (Saia)*

10.2 Kriteerien täyttyminen

Kriteereillä tarkoitamme tässä jo aiemmin luvussa 8 tarkemmin käsiteltyjä, tiedostettuja tai tiedostamattomia odotuksia toisesta ihmisestä. Kirjoittajan ollessa verkossa ja löytäessään sieltä nettitutun, jonka kanssa kirjoittelua jatkettiin, siirryttiin askel eteenpäin vertailemaan omia, edelleen tiedostettuja tai tiedostamattomia, kriteerejä toiseen ihmiseen (Kuvio 5.).

Kuvio 5. Kriteerien täyttyminen

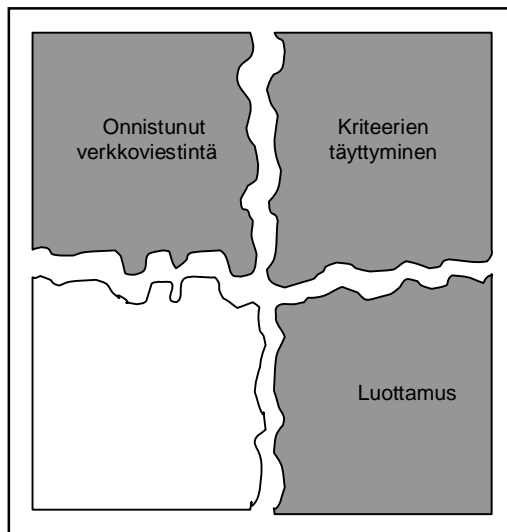
Osalla kirjoittajista oli hyvin selvillä se, mitä ominaisuuksia he toisella ihmisellä toivoivat olevan. He olivat toiveissaan tiukkoja ja jos kirjoittelukumppani ei täyttänyt toivomuksia, ei vuorovaikutusta ainakaan kovin helposti lähdetty viemään seuraavalle tasolle. Toisilla taas ei tiedostettuja kriteerejä ollut ollenkaan. Keskustelua käytiin yleisellä tasolla ja jotkin esiin tulleet seikat saattoivat vahvistaa tai horjuttaa kuvaa toisesta. Treffeille saatettiin lähteä hyvinkin erilaisten ihmisten kanssa juuri siitä syystä, että kriteereitä esimerkiksi ulkonäön, sosiaalisen statuksen tai arvojen suhteen ei ollut.

Aivan kuten palapelissä, kriteerien palankin tuli sopia edelliseen palaan. Jos näin ei käynyt, eli kriteerit eivät täytyneet, kumppanuutta ei muodostunut. Vielä tässäkin vaiheessa vaihtoehdon pidettiin avoimina ja ehdokas voitiin hylätä ennen ensimmäistäkään kasvokkain kohtaamista.

”Netin kautta löysin parikin mukavaa miestä ajatusten vaihtoon, lehdin alusta alkaen rehellisesti peliin mukaan, kerroin avoimesti itsestäni ja elämästäni. Ehkä odotukset olivat liian suuret, sillä molemmat tuttavuudet lopahtivat ensitreffeihin. Kun loppusyksyllä vastasin nykyisen avomieheni ilmoitukseen, jätin hyvästit muille nettituttavuuksille, tiesin löytäneeni sen oikean. [...] Jo ensimmäiset postit osoittivat meillä olevan paljon yhteistä ja ajatuksemme kulkivat samoja ratoja.”
(Kaija, 46 v.)

10.3 Luottamus

Luottamuspalanen (Kuvio 6.) on sikäli mielenkiintoinen, että emme voi yksiselitteisesti todeta sen tulevan juuri ennen viimeistä palasta, joka on onnistunut ensitapaaminen kasvokkain. Tämä johtuu siitä, että luottamusta lähemmin tarkastellessamme huomasimme tutkimusjoukkomme jakautuneen kahdella. Toiset aloittivat luottamuksen rakentamisen jo verkossa ja toiset taas vasta kasvokkain tapaamisen jälkeen. Kuten edellisten palasten kohdalla myös luottamus on kumppanuuden syntymisen kannalta tärkeä osa. Jos luottamusta ei ole, ei pitkäkestoiselle kumppanuudelle ole edellytyksiä.

Kuvio 6. Luottamus

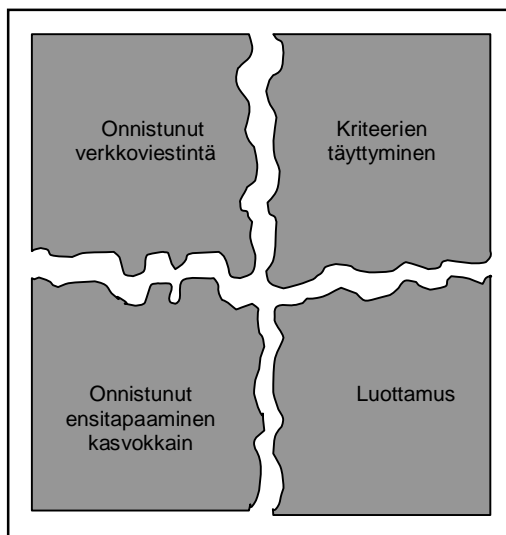
Luottamus koettiin kuitenkin merkitykselliseksi ja kumppanuuden saavuttamiseksi se oli välttämätön kaikkien kirjoittajien mielestä. Ne, jotka halusivat rakentaa luottamusta jo kirjoitteluvaiheessa joutuivat saavuttamaan luottamuksen ikään kuin kahteen kertaan. Luottamusta tarvittiin jo pelkästään siksi, että uskalsi lähteä kasvokkain tapaamiseen. Tapaamisen jälkeen oli vuorossa luottamuksen rakentamisen toinen vaihe, nyt verkon ulkopuolella. Kaikki eivät kuitenkaan tarvinneet luottamusta ennen ensitapaamista. He alkoivat rakentaa luottamusta vasta ensitapaamisen jälkeen, mikäli se koettiin mahdolliseksi.

"Laitoin profiilissa olevaan sähköpostisoitteeseen viestin saman tien, joka kuului suunnilleen näin: luulin jo ettei täältä sivuilta voi löytyä minulle ketään mutta SIINÄ SINÄ NYT OLET. Koska tavataan?" (Enni, 27 v.)

"Miten uskalsin luottaa? [...] Emme keskustelleet kuitenkaan paljoakaan netissä vaan puhelimessa. Ehkä hänen äänensä oli vakuuttavaa? Entäs se, kun hänen äitinsä tuli valittamaan keskellä yötä kun hän puhui puhelimessa kanssani? Aika luotettavaa." (Karoliina)

10.4 Onnistunut ensitapaaminen kasvokkain

Olipa luottamusta rakennettu ennen ensitapaamista tai ei, toisen näkeminen kasvokkain oli jännittävä hetki ja saneli paljon suhteen tulevaisuudesta. Vaikka tähän asti kaikki palapelin palaset olisivatkin menneet kohdalleen niin viimeinen palanen (Kuvio 7.) saattoi kuitenkin ratkaista koko kuvion suuntaan tai toiseen.

Kuvio 7. Onnistunut ensitapaaminen kasvokkain.

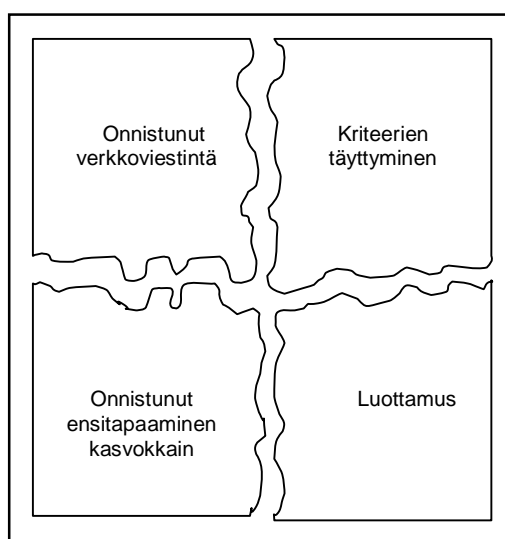
Tärkeintä kumppanuuden muodostumisen kannalta ensimmäisellä kasvokkain tapaamisella oli se, että ihmiset kohtasivat nyt toisensa lisäksi myös henkilökemiat. Viimeistään tässä vaiheessa puntariin joutuivat kaikki aikaisemmin sanotut ja tehdyt. Jos kemiat eivät syystä tai toisesta toimineet, kumppanuus jäi saavuttamattomaksi, niin raadolliselta kuin se ehkä saattaa kuulostaakin.

10.5 Osista kokonaisuudeksi

Nettirakkauden jatkumiseen verkon ulkopuolella ja kumppanuuden syntymiseen vaaditaan kaikki neljä palapelin palaa. Palojen järjestys on sikäli määrätty, että kun toimitaan verkkoympäristössä, onnistunut verkkoviestintä on ensimmäinen palanen, jonka pohjalle kaikki muu rakentuu. Kolme seuraavaa

palasta voivat esiintyä missä järjestyksessä tahansa, pääasia on se, että ne kuvioon jossain vaiheessa tulevat.

Palapelin palat eivät ole keskenään symmetrisiä eikä niiden koko ole pysyvä. Tämä johtuu siitä, että emme voi tehdä muottia, johon kaikki yksilöt asettuisivat samalla tavalla. Tästä syystä kuvion (Kuvio 8.) paloille muodostui rosoinen reuna, minkä tarkoituksena on kuvata yksilöllisiä vaihteluja kumppanin valinnassa.

Kuvio 8. Kumppanuuden syntymistä edesauttaneet tekijät.

Tutkimuksemme kumppaninvalinnan kategorioiden ja kumppanuuden syntymistä edesauttaneiden tekijöiden välillä on yhteys. Ensimmäiseen kategoriaan, yhden kirjoittajan valinta kumppaniksi, kuuluneilla kirjoittajilla luottamuspalanen on huomattavasti suurempi kuin muut palaset, koska heille keskinäisen luottamuksen syntyminen oli kumppanuuden syntymisen perusedellytys.

Toiseen kategoriaan, jonka nimesimme kumppanin valinnaksi usean kirjoittajan joukosta, kuuluneilla henkilöillä onnistunut verkkoviestintä muodostaa palapelin suurimman palasen. Heille verkkoviestinnän onnistuminen oli merkittävin tekijä, koska sen kautta he valitsivat kirjoittajan, jonka kanssa lähtivät treffeille ja muodostivat kumppanuuden.

Kolmannen kategorian nimesimme kumppanin valinnaksi usean kirjoittajan joukosta ja useiden tapaamisten jälkeen. Näillä ihmisillä onnistunut ensitapaaminen kasvokkain oli palasista suurin. Heille oli tavanomaista se, että siirryttiin nopeasti pois verkosta ja tavattiin ihmisiä kasvokkain. Onnistuneen ensitapaamisen jälkeen tehtiin valinta.

Neljännän palasen, eli kriteerien täyttymisen, merkitys on kaikille kategorioille lähes yhtä suuri. Jokaisessa kategoriassa se on mukana yhtenä vaikuttajana, mutta se ei nouse suurimmaksi yksittäiseksi vaikuttimeksi missään kumppaninvalinnan kategoriassa.

Kategorioiden välisiä eroavaisuuksia tarkasteltaessa on muistettava myös se, että vaihteluja esiintyy myös yksilötasolla. Yhden kategorian sisältä voi vielä löytyä useita eritavalla painottuneita palapelejä. Kattegoria määrää sen, mikä palanen on kaikkein suurin, mutta muiden palasten osalta muoto voi vaihdella yksilöstä riippuen.

11 YHTEENVETO JA POHDINTA

Tässä tutkimuksessa tarkasteltiin sitä, miten kumppanin valinta tapahtuu Internetissä. Aihe oli mielenkiintoinen ja nousi esiin alun perin omasta ystäväpiiristämme laajentuen kuitenkin niin, ettei lopullisessa tutkimusaineistossa ollut yhtään tekstiä ystäväpiiristämme. Tämä kertoi meille sen, että aihe kiinnosti ihmisiä ja he halusivat auttaa tutkimuksen teossa. Verkkoympäristössä alkunsa saaneita parisuhteita on jo paljon, mutta niiden erityispiirteitä ei suomalaisissa tutkimuksissa juurikaan ole käsitelty. Tieto tästä lisäsi motivaatiotamme tutkia ilmiötä tarkemmin.

Vastauksena päätutkimusongelmaamme löysimme kolme tapaa valita kumppani Internetissä. Nimesimme tavat niiden ominaispiirteiden mukaan: yhden kirjoittajan valinta kumppaniksi, kumppanin valinta usean kirjoittajan joukosta sekä kumppanin valinta monien kirjoittajien joukosta ja useiden tapaamisten jälkeen. Näiden kolmen tavan hahmottamista selkeytti niiden visualisointi kuviksi. Kuvien avulla halusimme helpottaa sen prosessin ymmärtämistä, jonka kirjoittajat ovat käyneet läpi valitessaan kumppania verkossa.

Internetillä on toimintaympäristönä erityispiirteitä, jotka eivät voi olla vaikuttamatta kumppanin valintaan. Näitä Internetille ominaisia erityispiirteitä ovat: toimijoiden virtuaalinen olemus, reaaliaikaisen kanssakäymisen mahdollisuus kirjoittamalla, verkon julkisuus ja demokraattisuus sekä muuttunut aikakäsitys. Vaikka verkossa oleminen ja toimiminen on osittain erilaista kuin verkon ulkopuolella, on muistettava että verkkoa käyttävät inhimilliset ihmiset joilla on unelmia ja toiveita, pelkoja ja ennakkokäsityksiä. Siksi myös verkossa pettymykset ja onnenhetket seuraavat toisiaan, aivan kuten verkon ulkopuolellakin.

Aikaisemmissa rakkautta ja parisuhteita tarkastelleissa tutkimuksissa käytetyt kumppanivalinnan teoriat toimivat meillä kumppanivalinnan kriteereinä. Syynä tähän oli se, että tutkimuksemme luonteesta johtuen emme voineet hyödyntää niitä sellaisinaan pelkästään teorioina, vaan halusimme tuoda ne

esiin kriteereinä. Mielestämme tällainen näkökulma huomioi myös kontekstin jossa kumppaninvalinta tapahtui. Kriteereinä toimivat samanlaisuus- ja täydentämisvalinta, sattuma, valituksi tuleminen sekä fyysinen miellyttävyys.

Tilanteet, joissa kumppani verkossa kohdattiin näyttäytyivät kolmenlaisina. Suurelle osalle kirjoittajista virtuaaliympäristössä toimiminen oli tavanomaisista, eivätkä he pitäneet mitenkään erikoisena sitä, että seurustelusuhteita voi luoda myös verkossa. Osalle taas Internet oli pakopaikka pois ravintoloista ja baareista. He halusivat kohdata verkossa ennen kaikkea ihmisten ajatukset ja toisaalta myös purkaa omia tunteita sekä ongelmia. He olivat pettyneitä aikaisempiin suhteisiinsa ja ravintolailtojen meluun sekä humalaisten soperukseen. Kolmas tilanne kohdata kumppani verkossa vaati kehittyäkseen ystävän kannustusta tai esimerkkiä. Apua saatettiin kaivata niin tietokoneiden ja Internetin perusasioiden oppimiseen kuin seuranhakupalveluiden ja keskustelupalstojen ”netikettiinkin”.

Luottamus ja sen syntyminen kahden ihmisen välille on parisuhteen onnistumisen kannalta perusasia, niinpä sitä ei voinut sivuuttaa tässäkään tutkimuksessa. Luottamuksen rakentamisen ja siihen vaikuttavien tekijöiden osalta aineistomme jakautui kahtia. Toiset pitivät luottamuksen syntymistä tärkeänä jo silloin, kun suhde oli vielä kirjoitteluasteella. Toiset puolestaan kiinnittivät luottamukseen huomiota vasta siinä vaiheessa, kun toinen oli tavattu kasvokkain ensimmäisen kerran ja varmistettu, että henkilökemiat toimivat myös verkon ulkopuolella.

Kumppanuuden muodostumiseen ja sen jatkumiseen verkon ulkopuolella vaikutti neljä toisiaan täydentävää tekijää. Neljästä palasesta muodostuvan kokonaisuuden ja niiden keskinäisen riippuvuussuhteen ymmärtämisen kannalta oli tehokasta saattaa ajatus visuaaliseen muotoon. Tuloksena oli palapeli, jossa jokaista palaa tarvitaan osaksi kokonaisuutta. Palapelin kokoaminen alkoi onnistuneesta verkkoviestinnästä. Kolme seuraavaa palasta, kriteerien täyttyminen, luottamuksen syntyminen ja onnistunut ensitapaaminen kasvokkain tulivat kokonaisuuteen vaihtelevassa järjestyksessä.

Aikaisempiin tutkimuksiin verrattuna saamamme tutkimustulokset ovat samoilla jäljillä. McKennanin ym. (2002) tekemään tutkimukseen tuloksemme yhtyvät siten, että verkossa viestiminen on helpompaa niille, jotka ovat sosiaalisissa tilanteissa muuten ahdistuneita tai yksinäisiä. Yhteneväisyyksiä löytyy myös siitä, että verkossa koetut tunteet ovat läsnä kasvokkain tavatessa. Omassa tutkimuksessamme huomasimme lisäksi, että vaikka tunteet ovat läsnä, niin silti ennen kasvokkain tapaamista tilanne nollataan ja tapaamiseen mennään puhtaalta pöydältä.

McCown tutkimusryhmineen (2001) tarkasteli pääasiassa keskustelukanavilla tapailevien ihmisten persoonallisuuden piirteitä. Vaikka meidän tutkimuksemme ei käsittelekään kirjoittajien persoonaa, meidän on yhdyttävä siihen, että meidän tutkimukseemme osallistuneille kirjoittajille oli yhteistä vahvat sosiaaliset taidot verkossa ja verbaalinen kyvykkyys.

Myös Levine (2000) käytti tutkimuksessaan pohjana aikaisemmin luotuja teorioita parisuhteen muodostamisesta Internetin ulkopuolella, aivan kuten mekin. Tutkimuksessaan hän tarkasteli lähemmin ihastumiseen vaikuttavia tekijöitä ja pääpiirteissään saamamme tutkimustulokset yhtyvät hänen tutkimukseensa näiden tekijöiden osalta. Eroavaisuus löytyy kuitenkin siitä, että hänen tutkimuksensa mukaan verkossa alkanutta suhdetta ei pystytä ylläpitämään luottamuksen puutteen vuoksi. Meidän tutkimuksemme mukaan parisuhteen jatkuminen on kuitenkin mahdollista. Osa kirjoittajista aloitti luottamuksen rakentamisen jo verkossa viestiessään, toiset taas jättivät tietoisesti luottamuksen rakentamiseen kasvokkain tapaamisen jälkeiseen aikaan.

Aineiston hankinta oli merkittävässä roolissa tutkimuksen etenemisen kannalta. Saimme ensimmäiset tekstit Irene Pakkaselta ja osaltaan saadut tekstit sanelivat sen, miten lähdimme keräämään lisää aineistoa. Pohdimme aineiston hankintaan myös muita tapoja, mutta esimerkiksi haastattelua emme halunneet käyttää ensinnäkään siksi, koska olisimme joutuneet karsimaan aineiston määrästä. Toisaalta aihe saattaa olla niin yksityinen, että siitä ei haluta puhua oudolle ihmiselle kasvokkain, vaan on helpompi kirjoittaa. Muun muassa näiden syiden vuoksi päädyimme pyytämään ihmisiltä kirjoituksia

kokemuksistaan lehti-ilmoitusten kautta. Annoimme heille vapauden olla nimettömiä, jos se tuntui heistä helpommalta.

Olemme erittäin tyytyväisiä saatujen vastausten määrään ja niiden laatuun. Aineiston saturaatiopiste saavutettiin saaduilla teksteillä. Sanomalehdet, joissa ilmoituksemme julkaistiin, saavuttivat monen ikäisiä ihmisiä ja tämän näemme aineiston hankinnan vahvuutena.

Tutkimuksemme luotettavuus oli meille tärkeä asia ja se tuli esille jo heti alkumetreillä, kun valitsimme aineiston hankinta- ja tutkimusmenetelmää. Kun vihdoinkin päädyimme tutkimusmenetelmän valinnassamme grounded theoryyn, asetimme itsellemme tietoisesti haasteen. Menetelmä vaatii herkkyyttä ja jatkuvaa aistien pitämistä auki aineistolle. Liiallinen herkkyys saattaa kuitenkin joskus aiheuttaa sen, että luotettavuus kärsii. Yritimme nostaa tutkimuksemme validiutta grounded theoryn periaatteiden mukaisesti niin, että pyrimme käyttämään niitä käsitteitä, jotka nousivat aineistosta itsestään ja asettamaan pieniä palasia suurempaan kokonaisuuteen.

Luotettavuuden pohtimiseen meni kauan, mutta jälkeinpäin ajatellen se aika ei mennyt hukkaan, koska tuona aikana ajatukset ehtivät selkeytyä. Oma tuntemuksemme on nyt se, että osaamme katsoa työtä objektiivisesti. Tunustamme työn puutteet, mutta emme näe niitä virheinä vaan mahdollisuuksina. Selkeä puute on esimerkiksi se, että nyt tarkastelemme työssämme vain onnistuneita verkkosuhteita. Se valinta, että jätimme pois epäonnistuneiden suhteiden tarkastelun, oli tietoinen ja välttämätön työn laajuuden hallitsemiseksi. Jokaisessa tutkimuksessa on puutteita, aina voisi ottaa uuden näkökulman tai paneutua johonkin paremmin. Tutkimukset jäävät kesken, mutta jättävät samalla ovet avoimiksi jatkotutkimukselle. Meillä nälkä kasvoi syödessä, nyt olisikin todella mielenkiintoista tarkastella syitä, jotka johtivat nettirakkauden epäonnistumiseen.

Jatkotutkimus kiehtoo ja sen kannalta työmme antaa hedelmällisen pohjan lähteä tutkimaan ilmiön eri osa-alueita. Sen lisäksi, että olisi mielenkiintoista tarkastella epäonnistuneita nettirakkauksia, olisi myös kiehtovaa tutkia Internetissä muodostetun parisuhteen kestävyyttä. Ihanteellisin tilanne olisi, jos

saaisimme saman tutkimusryhmän kiinni esimerkiksi viiden vuoden kuluttua. Silloin voisimme kartoittaa sen hetken kuulumisia ja samalla näkisimme, kuinka moni tällä hetkellä parisuhteessa elävistä olisi silloin vielä yhdessä. Jos tästä joukosta löytyisi eronneita, olisi kiinnostavaa tietää, hakevatko he uudestaan seuraa netistä, ja käyttävätkö he samaa kumppaninvalinnan tapaa kuin ensimmäisellä kerralla.

Tutkimisen arvoista olisi myös testata Internetissä tapahtuvan kolmen kumppaninvalintatavan toimivuus muutaman vuoden kuluttua ja samalla tutkia onko rinnalle noussut mahdollisesti muunlaisia tapoja valita kumppani Internetistä. Voisi olettaa, että kumppanin valinnan tavat monimuotoistuvat sitä mukaa kun verkossa solmitut sosiaaliset suhteet yleistyvät. Internetin käytön yleistyminen tuo mahdolliseksi myös tietyille ikäryhmälle tyypillisen toimintatavan tarkastelun. Esimerkiksi seniori-ikäisten kumppaninvalinnassa on varmasti erilaisia kumppaninvalintaan liittyviä piirteitä tapoja kuin nuorten. Tämä antaisi toisaalta mahdollisuuden keskittyä yksittäisiin ikäryhmiin ja toisaalta vertailla ryhmiä keskenään.

12 LOPUKSI

Tiistai kääntyy illaksi. Kevätaurinko kurkistelee vielä ikkunasta, lämpötila on plussan puolella. On tyhjä olo. Tutkimuksen parissa on ajatuksen tasolla vierähtänyt jo yli vuosi, varsinaista kirjoittamista on takana viisi kuukautta. Ajoittain oli hankalaa ja niin metodologisia kuin käytännön ongelmiaakin murehdittiin. Milloin oli kateissa kirja, milloin tutkimusmenetelmä. Onneksi emme kadottaneet toisiamme.

Tutkimuksen tekemisestä jäi hyvä mieli. Saimme mahdollisuuden haastaa itsemme ja toisemme projektiin, joka kiehtoi molempia. Meillä oli onni saada tutkia aihetta, joka oikeasti kiinnosti meitä molempia. Kun nyt siirrymme niiden ihmisten joukkoon, jotka puhuvat gradun tekemisestä kokemuksen syvällä rintäänällä, voimme sanoa suoraan, että tärkeintä tutkimuksen aloittamisessa on valita aihe oikein. Vain itseä kiinnostavan aiheen tutkimisesta voi nauttia ja tutkimuksen parissa jaksaa viettää aikaa niin myötä- kuin vastoin käymisissäkin. Siinä vaiheessa, kun itseltä loppuvat voimat, aihe jaksaa kantaa.

Luopuminen ja työn päästäminen käsistä tuntuu nyt hankalalta, mutta toisaalta odotamme myös mielenkiinnolla sitä aikaa, kun työmme kohtaa tiedeyhteisön haasteineen, arvosteluineen ja vastaväitteineen. Tässä vaiheessa jäämme odottamaan tulevaa ja laitamme tälle tutkimukselle pisteen.

LÄHTEET

Alastalo, M. 1997. Johdanto. Teoksessa *Haastattelupuheesta tutkijan tulkinnaan*. Kolme kertomusta laadullisesta yleisötutkimuksesta. Helsingin yliopisto, viestinnän laitos, sarja 2A/1/1997.

Alasuutari, P. 1994. *Laadullinen tutkimus*. Tampere: Vastapaino.

Camp, L. J. 1996. We are geeks and we are not guys: The sisters mailing list. Teoksessa Cherny., Weise, E.R. (eds.) *Wired_women*. Gender and new realities in cyberspace. Washington: Seal Press.

Carter, H. & Glick, P.C. 1976. *Marriage and divorce: a social and economic study*. Cambridge: Harvard university press.

Clarke, A. E. 1997. A social worlds research adventure. The case of reproductive science. Teoksessa Strauss, A. & Corbin, J. (eds.) *Grounded theory in practice*. Thousand Oaks: Sage publications.

Cozby, P. 1973. Self-disclosure: A literature view. *Psychological Bulletin*, 79, 73-91.

Dunderfelt, T. 2001. *Intuitio ja tunneviestintä*. Ihmisten välinen näkymätön yhteys. Juva: WS Bookwell Oy.

Eskola, J. & Suoranta J. 1998. *Johdatus laadulliseen tutkimukseen*. Jyväskylä: Vastapaino.

Flick, U. 1999. *An Introduction to Qualitative Research*. London: Sage Publications.

Fornäs, J. 1999. Digitaaliset rajaseudut. Identiteetti ja vuorovaikutteisuus kulttuurissa, mediassa ja viestinnässä. Teoksessa Järvinen, A. & Mäyrä, I. (toim.) *Johdatus digitaaliseen kulttuuriin*. Tampere: Vastapaino.

Gerlander, M. & Takala E. 1999. Yksilö verkossa: fragmentteja tietoyhteiskuntakeskustelusta. *Tiedotustutkimus* (22) 4/1999, 62-73.

Glaser, B. & Strauss, A. 1967. *The Discovery of Grounded Theory*. Strategies for Qualitative Research. Chicago: Aldine.

Graham, G. 1999. *The Internet: a philosophical inquiry*. London. Routledge.

Gray, J. 1998. *Mars ja Venus*. Seurustelun taito. Juva: WSOY.

Graziano, W. G., Jensen-Campbell, L. A., Shebilske, L. J. & Lundgren, S. R. 1993. Social influence, sex diverences, and judgements of beauty: Putting the *interpersonal* back in interpersonal attraction. *Journal of personality and social psychology* (65) 3, 522-531.

Heinonen, R. 2001. *Digitaalinen minä*. Helsinki: Edita Oyj.

Himberg, L., Laakso, J., Peltola, R. & Vidjeskog, J. 1995. *Psykologia 2*. kehittyvä ihminen. Porvoo: WSOY.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara P. 1997. *Tutki ja kirjoita*. Tampere: Tammer-Paino Oy.

Huotelin, H. 1992. *Elämäkertatutkimuksen metodologiset ratkaisut*. Joensuun yliopiston kasvatustieteiden tiedekunnan tutkimuksia 46. Joensuu: Joensuun yliopiston monistuskeskus.

Huttunen, J. 1999. Kasvatustieteellinen tutkimus. Teoksessa Hirsjärvi, S. & Huttunen, J. *Johdatus kasvatustieteeseen*. Juva: WSOY. s. 163-205.

Juntumaa, B. & Juntumaa, R., 1986. *Rakkaussuhde*. Helsinki: Kirjayhtymä.

Järvinen, P 1996. *Internet - muutostekijä*. Juva: WSOY.

Kasvi, J. 2000. *Nollia ja ykkösiä*. Tarinoita tietokoneista, tietoyhteiskunnasta ja meistä ihmisistä. Keuruu: Otava.

Kelley, K., Pilchowitz, E. & Byrne, D. 1981. Response of males to female-initiated dates. *Bulletin of the psychonomic society* (17), 4, 195-196.

Kerckhoff, A. & Davis, K. 1962. Value consensus and need complementary in mate selection. *American sociological review*, 27, 295-303.

Konttinen, I. 2001. Rakkautta ensi klikkauksella. Sunnuntaisuomalainen 4.11.2001, *Savon Sanomat*, 25-26.

Lenné-Axelson, B., Johansson, Z., Karlgren, M., Lindgren, E. & Sjöström, B. 1980. *Rakkaus*. suom. Peitso, H. Juva: WSOY.

Levine, D. 2000. Virtual attraction: What rocks your boat. *CyberPsychology & Behavior* (3), 4, 565-573.

Machowitz, M. 1981. Researches explore dating woes. *The Day*, New London, CT: 40.

Markham, A.N. 1998. *Life online*. New Delhi: AltaMira Press.

McCown, J.A., Fischer, D., Page, R., Homant, M. 2001. Internet relationships: people who meet people. *CyberPsychology & Behavior* (4), 5, 593-596.

McKenna, K.Y.A., Green, A.S, Gleason, M.E.J. 2002. Relationships formation on the Internet: What's the big attraction? *Journal of Social Issues* (58), 1, 9-31.

Moring, I. 1999. Tee se itse –teoria. Teoksessa Kantola, A., Moring, I. & Välvirronen, E. (toim.) *Media-analyysi. Tekstistä tulkintaan*. Tampere: Tammer-Paino Oy.

Muller, N. J. 1999. *Desktop encyclopedia of the Internet*. Norwood: Artech house inc.

Murstein, B.I. 1986. *Paths to marriage*. Beverly Hills: Sage Publications.

Määttä, K. 1999. *Rakastumisen lumous*. Juva: WSOY.

Määttä, K. 1995. *Kumppanin valinta rakkausskeemaa muokkaavana kokemuksena*, osa 2. Lapin yliopiston kasvatustieteellisiä julkaisuja. Tutkimusraportteja ja selvityksiä 21. Rovaniemi: Lapin yliopiston monistus- ja painopalvelu.

Negroponte, N. 1999. Being digital in the wired world. Teoksessa Leer, A. (toim.) *Masters of the wired world*. Wiltshire: Redwood Books.

Nieminen, A. 1993. *Suomalaisen aviorakkauden ja seksuaalisuuden historia*. Avioliitto- ja seksuaalikysymyksiä suomalaisen hengenelämän ja yhteiskunnan murroksessa sääty-yhteiskunnan ajoilta nykypäivään. Väestötutkimuslaitoksen julkaisusarja D 27. Helsinki: Väestötutkimuslaitos, Väestöliitto.

Nyman, M. 2002. *Ilta rakkaudelle*. Parisuhteen valttikortit. Helsinki: Kirjapaja Oy.

Paasonen, S. 1999. *Nyt! Ja ikuisesti – rewind*. Häät mediaspektaakkelinä. Nykykulttuurin tutkimusyksikön julkaisuja 61. Saarijärvi: Gummerus.

Pahkinen, T. 1999. Miten yliopisto-opiskelijat oirehtivat. *Hyvinvointikatsaus* 2/1999. 19-21.

Peris, R., Gimeno, M. A., Pinazo, D., Ortet, G., Carrero, V., Sanchiz, M., Ibáñez, I. 2002. Online chat rooms: virtual spaces of interaction for socially oriented people. *CyberPsychology & Behavior* (5), 1, 43-51.

Rautio, K. & Kolari, J. 1999. *Netti ja naiset*. Jyväskylä: Gummerus.

Roos, J.-P. 1987. *Suomalainen elämä*. Tutkimus tavallisten suomalaisten elämäkerroista. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura.

Savolainen, R. 1998. *Tietoverkot kansalaisten käytössä*. Internet ja suomalaisen tietoyhteiskunnan arki. Finnish Information Studies 12. Tampere: Tampereen yliopisto.

Silvonen, J. & Keso, P. 1999. Grounded theory aineistolähtöisen analyysin mallina. *Psykologia* (34) 2/99, 88-96.

Slevin, J. 2000. *The Internet and society*. Cornwall: MPG Books.

Strauss, A. & Corbin, J. 1990. Grounded Theory Research: Procedures, Canons and Evaluative Criteria. *Qualitative Sociology*, 13 (1) 3-21.

Talve, I. 1980. *Suomen kansankulttuuri*. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura.

Tynjälä, P. 1991. Kvalitatiivisten tutkimusmenetelmien luotettavuudesta. *Kasvatus* 22. vuosikerta, nro 5-6: 387-398.

Varto, J. 1992. *Laadullisen tutkimuksen metodologia*. Tampere: Tammer-Paino.

Wahlström, I. 2002. *"Hei sinä viehkeä"*: mielikuvat ja niiden asema Internetin seuranhakupalveluissa. Turun yliopisto. Kansatiede. Pro Gradu-tutkielma.

Walster, E., Walster, W., Piliavin, J. & Schmidt, L. 1973. "Playing hard to get": Understanding an elusive phenomenon. *Journal of personality and social psychology*, 26, 1, 113-121.

Winch R. F. 1958. *Mate selection: a study of complementary needs*. New York: Harper & Brothers.

Yin, R. 1989. *Case study research. Design and methods*. Newbury Park - New Delhi: Sage Publications.

Zebrowitz, L. A., Olson, K. & Hoffman, K. 1993. Stability of babyfacedness and attractiveness across the life span. *Journal of personality and social psychology* (64) 3, 453-466.

Tunteita verkossa?

Me etsimme nyt sinua, joka olet löytänyt rakkauden Internetin kautta.

Teemme tutkimusta Lapin yliopistossa ja tutkimuksemme aiheena on kumppanin valinta Internetissä.

Haluaisimme sinun kirjoittavan meille oman rakkaustarinasi. Kirjoitelma saa olla vapaamuotoinen, mitä enemmän sivupolkuja, sen parempi. Voit kertoa esimerkiksi siitä, miten ylipäänsä päädyit hakemaan seuraa netistä, vai

haitko aktiivisesti ollenkaan? Millä perusteella valitsit kumppanisi muiden joukosta? Miten uskalsit luottaa toiseen ennen kasvokkain tapaamista? Muuttiko ensitapaaminen kasvokkain käsityksiä toisesta? Mitä teille kuuluu nyt?

Voit kirjoittaa meille nimen, mutta mainitse kuitenkin ikäsi ja sukupuolesi. Käsitlemme vastaukset luottamuksellisesti, ja kirjoitukset jäävät vain meidän käyttöömme.

Lähetä kirjoituksesi meille 30.11.2002 mennessä joko sähköpostilla tai postitse, yhteystietomme ovat alla.

Kiitos jo etukäteen.

Päivi Kemppainen

Jokiväylä 24 A3

96300 ROVANIEMI

pakemppa@urova.fi

Hanna Mattila

Evakkotie 5-7 A14

96100 ROVANIEMI

hamattil@urova.fi

Löysitkö rakkaan netistä?

OLETKO LÖYTÄNYT nykyisen tai entisen kumppanisi internetin kautta? Onko sinulla meneillään nettisuhde? Miten kaikki on tapahtunut ja mitä teille kuuluu nyt?

Kerro meille tarinasi internetin kautta löydetyistä rakkaudesta. Voit kirjoittaa vapaamuotoisesti, mutta kerro ainakin seuraavista asioista: Haitko aktiivisesti seurata netistä? Millä perusteella valitsit kumppanisi? Miten uskalsit luottaa toiseen ennen kasvokkain tapaamista? Muuttiko ensitapaaminen kasvokkain käsityksiä toisesta? Mitä teille kuuluu nyt?

Käytämme tarinoita nettirakkauksista kertovan jutun kirjoittamisessa.

Halutessasi voit kirjoittaa nimettömänä, mutta mainitse kuitenkin ikäsi ja sukupuolesi. Käsittelemme vastaukset luottamuksellisesti. Voit kirjoittaa tarinasi alla olevalle lomakkeelle tai lähettää sen postitse HS / Nyt, PL 85, 00089 Sanomat, kuoreen tunnus ja viestiin otsikko "henk.koht. kysyy / internet". Kiitos jo etukäteen!

© Nyt. 21. 11. 2002